

GER

40

Februar 2002

Dansk Mongolsk Selskab

GER 40

13. årgang – februar 2002

ISSN 0905-9504

GER er medlemsblad for Dansk Mongolsk Selskab. Bladet udkommer februar, maj, august, november.

Redaktion:

Rolf Gilberg (ansvarshav.)
Jan Koed
Gudrun Lefmann
Bulgan Njama

Artiklernes synspunkter repræsenterer den enkelte forfatters holdninger.

Tryk: One Way Tryk a/s

Oplag: 300 eks.

GER udsendes af Østjyllands Postcenter. Henvendelse vedr. fejl og mangler til det lokale postkontor.

Dansk Mongolsk Selskab
har til formål

- (a) at fremme og udbrede kendskabet i Danmark til mongolerne og deres kultur, især i mongolernes kerneområder i Mongoliet, Kina og Rusland,
- (b) at udgive skrifter om mongolerne,
- (c) at være samlingsorgan for personer, der interesserer sig for mongoler og deres forhold,
- (d) at fremme og udvikle forbindelserne mellem befolkningen i Danmark og mongolerne og
- (e) at støtte kulturelt arbejde blandt mongoler og skabe forbindelser mellem videnskabelige, kulturelle, faglige og folkelige organisationer i de respektive lande.

Dansk Mongolsk Selskab**Æresmedlem:**

HKH Kronprins Frederik

Bestyrelse:

Klaus Ferdinand
Anita Garbers
Rolf Gilberg
Søren Haslund-Christensen
Jan Koed, Gudrun Lefmann
Bulgan Njama, Leif F. Petersen

Internet:

www.danskmongolskselskab.dk

Selskabets adresser:

Formand: Rolf Gilberg
Etnografisk Samling
Nationalmuseet
Frederiksholms Kanal 12
1220 København K
tel: 3347 3207
fax: 3347 3320
email: rolf.gilberg@natmus.dk

Sekretær: Lone Ross

Æblerosestien 4
3460 Birkerød
tel: 4581 3830
email: lone.ross@cool.dk

Kasserer: Jan Koed

Carl Bernhards Vej 15, st.tv.
1817 Frederiksberg C
tel: 3322 3729
fax: 3322 3726
email: jan-koed@inet.uni2.dk

Girokonto: 784-1582**NGO-projekter:**

Bulgan Njama
Fuglebo 2
2000 Frederiksberg
tel: 3833 2106
email: dms@dkk.dk
I Mongoliet:
dmcenter@mail.mn

Medlemskab:

Kontingent:
150 kr. pr. kalenderår for personligt medlemskab.
250 kr. for husstandsmedlemskab.
500 kr. for firmamedlemskab.
Tillæg for medlemmer bosat i udlandet: 50 kr.
Henvendelse om medlemskab rettes til kassereren.

Mongolerne har netop fejret nytåret, Tsagaan Sar, den hvide måned. Ifølge månekalenderen er vi nået til Hestens år, hvilket kommer til at præge dette års forsider. Forfatterne af bogen 'Familie På Farten', der blev anmeldt i Ger 39, side 17, har givet os lov til at bringe endnu et af deres fremragende billeder: Nomaden på vej hjem med resultatet af dagens skovhugst.

Indhold

Vinteren 2001/02	3
Tsagaan Sar	4
Jagten på den forsvundne grav	5
Genopbygning af telegraflinien gennem Mongoliet (IV)	8
Udsatte grupper og gadebørnene	14
Vandhestens år	17
Manden i Mongoliet	20
Jeg er mongol	22
Migas rejse	23
The Wild East	24
DMS nyt	25
Vores nye sekretær	27

Vinteren 2001/02

Situationen er endnu ikke helt afklaret, men i øjeblikket er de værste zud-ramte områder i Mongoliet aimagerne Bayan-Ölgii, Uvs, Khovd, Bayankhongor og Övörkhangai.

To grupper repræsenterende det mongolske Røde Kors og Statens Katastrofekommision har været på rejse rundt i Gov-Altai, Bayankhongor og Övörkhangai aimager for at vurdere situationen i de områder, der har været hårdt ramt af tørke og voldsomt snefald (zud) gennem de 3 seneste år. Den ene gruppe besøgte et antal sumer i den vestlige del af Övörkhangai samt de centrale og nordlige dele af Bayankhongor. Den anden gruppe besøgte de vestlige dele af Bayankhongor og de nærliggende 6 sumer i Gov-Altai.

De to grupper rapporterede, at situationen var alvorlig. Hele Gov-Altai aimag og Bayankhongor aimag har været ramt af omfattende snefald og kulde siden oktober

2001. Gov-Altai har mistet i alt 345.000 husdyr i vinteren 2001, heraf alene i december 105.000. I januar i år blev tabet opgjort til 88.000 dyr. Som følge heraf måtte 189.000 dyr tilhørende 438 hyrdefamilier flyttes til nabo-aimagerne. Man har endnu ikke fuldt overblik over, hvad der er sket med dem.

Dertil kommer, at der som følge af 3 års tørke har været en ringe græsvækst og meget lidt hø at høste

mende måneder. De udtrykker stor bekymring for foråret, når vejret bliver blæsende, og både mennesker og de overlevende dyr er svage. Det er også blevet bemærket, at der sandsynligvis bliver mangel på mejeriprodukter, idet mange af køerne og yakokserne er forsvundet, og mange af de drægtige dyr har aborteret og giver derfor ikke mælk.

Hr. Samdandovj, generalsekretær for Røde Kors, siger, at Røde Kors i øjeblikket er bekymret for sundhedstilstanden hos de befolkningsgrupper, der er berørt af forholdene. Nogle har vist tegn på svækkelse og udmattelse og mange er i krise. Ifølge ham bør der ydes mere hjælp til disse mennesker. De har behov for mad, tøj, medicin og brændsel til varme og madlavning. Hyrderne og deres

dyr lever i et »umådeligt hvidt og koldt ocean«.

Røde Kors vil ifølge rapporten fortsætte med at følge situationen tæt og i samarbejde med andre orga-

til vinterforråd. I disse områder dækkede sneen jorden i et lag fra 10-30 cm afhængig af stedet. Befolkningen i de berørte sumer forudser, at flere dyr vil dø i de kom-

nisationer vurdere behovet for aktioner.

I en rapport fra FN siges det, at skønt zud er en naturskabt »force majeure«, er betydningen af den menneskelige indsats afgørende for at reducere dens konsekvenser og mindske dens virkninger på de sociale og økonomiske forhold. Nu da det er blevet så tydeligt demonstreret gennem erfaringerne fra de sidste vintre, at Mongoliets husdyrdrift ikke er i stand til at modstå naturens luner under alle forhold, bør bestræbelserne på at reducere risikoen for zud-katastrofer ikke begrænses til midlertidige forholdsregler. Der bør nu tages initiativ til at skabe de rammer for en velkoordineret, forebyggende indsats, som FN-rapporten anbefaler. ■

Tekst: **Tsog Shagdarsuren**

Foto: **Leif F. Petersen**

Projektet »Erfaringerne fra zud-katastrofen 2000« er et delprojekt af et løbende UNDP-projekt til styrkelse af katastrofeberedskabet i Mongoliet. Sidste år organiserede projektet et landsomfattende seminar om de indvundne zud-erfaringer. Projektets formål er at anbefale metoder til en zud-katastrofestyring, der vil være i stand til at mildne katastrofens omfang. Ifølge rapporten er det totale bistandsbeløb på 18,2 mio. dollar doneret af mange forskellige institutioner, regeringer, NGO'er og enkeltpersoner. Ved en regeringsbeslutning i Mongoliet blev der ydet midler til indkøb af 5.860 ton hør, 480 ton kraftfoder, 200 ton dieselolie og forbrugsvarer til en værdi af 374,5 mio. tugrik [2,9 mio. kr.]. TS

Tsagaan Sar

Ta nar sar shinedee saikhan shineleerei!

Den 13. februar begyndte for mongolerne på landet og i byen den sorte vandhests år. I fødevarerforretningerne og hos skrædderne var der travlhed. Det nye år skulle gerne hilses velkomment i nyt tøj – for kvindernes vedkommende helst i en del.

Fra år til år stiger antallet af månekalendere, der dag for dag leverer detaljerede anvisninger på, hvordan man skal opføre sig. Aviserne er fulde af videnskabelige og mindre videnskabelige betragtninger over de forskellige detaljer vedrørende dagens ritualer: utroligt med alle disse etnologer, historikere, lamaer, astrologer og deres mange meninger.

Dagens strenge regler for at ønske hinanden til lykke med det nye år, hvor de yngre familiemedlemmer skal opsøge de ældre, kan slet ikke praktiseres i mange familier, da stadig flere mongoler flytter til udlandet. Også det at rejse tværs gennem landet er for mange et økonomisk problem. Men traditionerne holdes i hævd: nytårshilsner med blå og hvid hadag (silketørklæde), derefter drikkes mælk eller airag, gaver til alle gæsterne, et veldækket bord, hvor der ikke må mangle mælkete, brændevin, buuz, fåre- eller oksekød.

Til Tsagaan Sar hører også en lamas velsignelser – for statens elite skal det være Gandan-klostrets overlama – samt brydekampe, digter- og sangerkonkurrencer og ikke at forglemme Mongoliets blå himmel.

Renate Bormann

Det Tyske Mongoli Agentur

Præsidentens nytårshilsen til nationen

Onsdag den 13. februar markerede mongolerne deres nationale helligdag, Tsagaan Sar (nytår efter månekalenderen). I anledning af det kommende hestens år lykønskede præsident Bagabandi Natsagiin det mongolske folk. I sin nytårshilsen sagde præsident Bagabandi:

»Tsagaan Sar er en gammel mongolsk festdag. Mongolerne har tradition for at diskutere og vurdere det foregående års arbejde og resultater, når de fejrer Tsagaan Sar. I slangens år blev der gjort betydelige fremskridt og skabt ny optimisme takket være landets politiske stabilitet og gunstige betingelser.

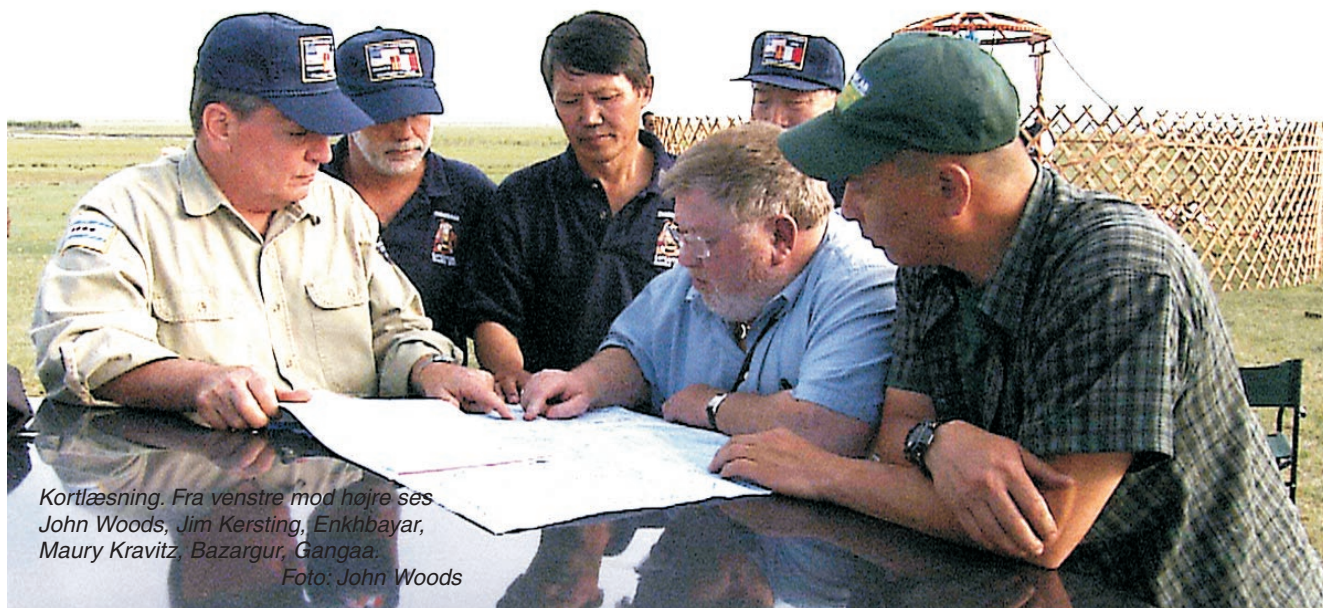
Som et direkte resultat af aktiviteter og tiltag, der havde til formål at støtte den indenlandske produktion, er denne steget med 11,8%. Vi havde succes med at forøge statskassens reserver og valutareserverne. Desuden er relationerne til udlandet og udenlandske samarbejdspartnere blevet uddybet på mange nye områder.

I det kommende hestens år har vi meget, der skal gøres. Vi mongoler må arbejde hårdt for at udvikle vores økonomi.«

Montsame

Det mongolske nytår kræver rigelige forsyninger af kød.

Kortlæsning. Fra venstre mod højre ses John Woods, Jim Kersting, Enkhbayar, Maury Kravitz, Bazargur, Gangaa.
Foto: John Woods

Jagten på den forsvundne grav

I august 2001 meddelte et hold mongolsk-amerikanske forskere og opdagelsesrejsende, at de måske havde fundet Genghis Khans sidste hvilested – eller at der måske var tale om en anden af de store kahner, der herskede over Mongoliet og det meste af Asien i det 13. århundrede.

Efter 2 somre i felten – og 5 år efter at undersøgelserne startede – har *Genghis Kahn Geo-Historical Expedition* identificeret et gravområde nær byen Batshireet ca. 320 km nordøst for Ulaanbaatar i Hentii aimag. Der er muligvis tale om det sidste hvilested for Mongoliets største hersker.

Ifølge rapporterne omfatter gravkomplekset talrige gravsteder omgivet af en 3 km lang og 3,7 m høj stenmur. Området går fra toppen af en høj på 180 m og ned i en lille dal. Ekspeditionens medlemmer tror optimistisk på, at stedet rummer Genghis Khans gravsted og formentlig andre betydningsfulde

adelsmænd fra hans regeringstid, fordi området ligger nær Genghis Kahns fødested og det sted, hvor han blev udråbt til mongolernes kahn i 1206.

De lokale har længe kendt til områdets eksistens. Det var da også en lokal hyrde, der har fungeret som den stedlige opsynsmand, der førte ekspeditionsholdet rundt i området. En af ekspeditionens medlemmer, den mongolske geograf D. Bazargur, identificerede stedet som en mulig gravplads for Genghis Kahn i sit atlas over steder med tilknytning til den mongolske fører. Ifølge de lokale beretninger rummer stedet grave af betydningsfulde personer, men ingen kender noget til, om der skulle være tale om Genghis Kahns grav, eller at andre store kahner skulle være begravet her.

Genghis Kahn Geo-Historical Expedition ledes af professor John Woods, direktør for *Middle East Studies Center* ved Chicagos universitet. Prof. Woods er historiker og har et omfattende forfatterskab

bag sig om mongolernes herredømme i Mellemøsten. Før han meldte sig til ekspeditionen i 1995, havde prof. Woods aldrig sat sine ben i Mongoliet eller for den sags skyld arbejdet direkte med mongolske studier. Men i forbindelse med sit arbejde i ekspeditionen er han blevet særdeles interesseret i Mongoliet og i mongolske studier. Ingen anden udenlandsk mongolforsker er i øjeblikket tilknyttet projektet.

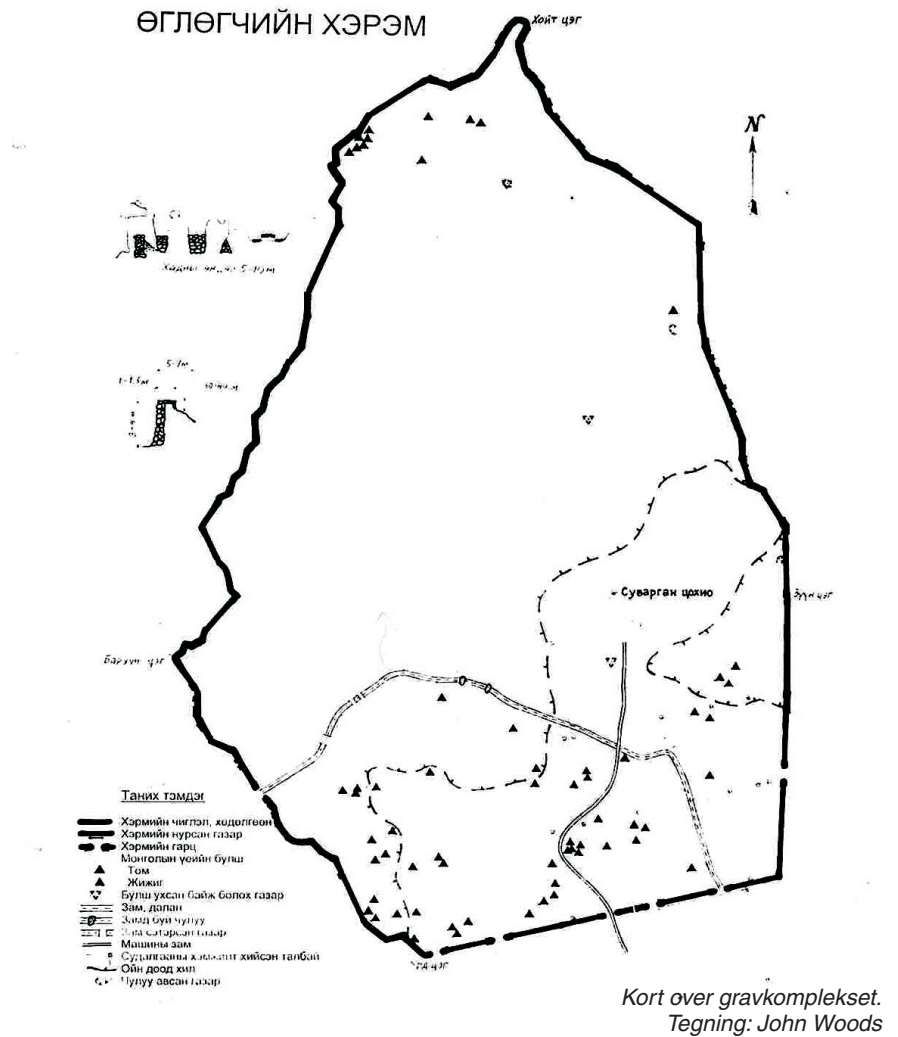
Det var Maury Kravitz, en sagfører og børsrådgiver fra Chicago med en brændende interesse for Genghis Kahn, der stiftede *Genghis Kahn Geo-Historical Expedition* i 1995. Feltarbejdet i Mongoliet finansieres af en gruppe amerikanske investorer. Ekspeditionen har rekrutteret en fremtrædende gruppe af mongolske videnskabsmænd, herunder D. Bazargur, en kendt mongolsk geograf, der har publiceret et atlas over steder med tilknytning til Genghis Kahns liv, Sh. Bira, generalsekretæren for *International Association of Mongolian*

Studies og dr. Ts. Ishdorj, medlem af Det mongolske Videnskabsakademi.

I de tidlige 1990'ere besøgte en japansk ekspedition, der også var på jagt efter Genghis Kahns grav, det samme område, men kom til den konklusion, at der ikke var tale om den store kahns grav. Den japanske ekspedition anvendte i sin eftersøgning højteknologisk, elektromagnetisk udstyr, men var ikke i stand til at lokalisere et sted, som de anså for med nogen sandsynlighed at indeholde resterne af Genghis Kahn. Potteskår, som man fandt på stedet, stammede øjensynligt fra tiden før Genghis Kahn, så stedet rummer måske grave fra stormænd fra en tidligere historisk periode.

Flere af ekspeditionsmedlemmerne er optimistiske med hensyn til, at de endelig har fundet Genghis Kahns begravelsesplads grundet på stedets beliggenhed og størrelse. Omkring 20 store, uåbnede grave er identificeret i områdets øverste del inden for muren, og yderligere 40 grave er placeret længere nede af højen. Ingen af gravene bærer præg af at have været udgravet tidligere eller plyndret. I nærheden ligger endnu en gravplads, der *kan* have været begravelsessted for den deling soldater og arbejdere, der anlagde begravelseskomplekset.

Ifølge legenderne blev Genghis Kahn efter sin død i 1227 i et område, der nu ligger i Kina, ført tilbage til sit hjemland for at blive begravet. For at hemmeligholde begravelsespladsen blev alle soldater og arbejdere, der havde haft noget at gøre med begravelsen, dræbt tillige med enhver, der havde haft kontakt med disse soldater og arbejdere. Eftersøgningen af Genghis Kahns grav har været emnet for beretninger, bøger, film og megen spekulation, men indtil nu er intet gravsted med relation til førende mongolske lederskikkelser fra det 13. århundrede blevet lokaliseret på grund af hem-

meligholdelsen af omstændighederne ved begravelserne.

For at kunne fastslå gravens historiske værdi vil det være nødvendigt at gennemføre arkæologiske undersøgelser. Ekspeditionen foretog ingen arkæologiske studier i sommeren 2001, fordi den ikke havde de nødvendige tilladelser fra den mongolske regering, og ingen af ekspeditionsmedlemmerne var erfarne arkæologer. Ekspeditionen har imidlertid fået tilladelse af den mongolske regering til at udføre arkæologisk arbejde på stedet i sommeren 2002. I øjeblikket forhandler ekspeditionen med flere anerkendte amerikanske arkæologer om at lede udgravningerne. Ekspeditionen for-

venter at være i området fra 15. juni til 15. august 2002.

Genghis Kahn Geo-Historical Expedition har mødt kritik fra både mongolske og udenlandske iagttagere for at være ufølsom over for kulturværdier og for at være drevet af grundlæggeren, Maury Kravitz' ego og ambitioner. Det siges, at Mr. Kravitz har været interesseret i Genghis Kahn og jagten på hans grav i over 40 år. Gennem de seneste år har han vedholdende fremført sit ønske om at finde graven og søge efter sponsorer, der kunne virkeliggøre hans drøm. Da ingen af de store organisationer ønskede at finansiere projektet, besluttede en gruppe af investorer, herunder for-

retningsmænd fra Chicago-området, at indskyde \$1,2 mio. til dækning af udgifterne ved sommerens feltarbejde og andre omkostninger.

Med hensyn til profileringen af Mr. Kravitz' livsdrøm bar anstrengelserne frugt for nyligt, da det blev meddelt, at man var i gang med at forberede en film om hans livslange besættelse af Genghis Kahn. Et manuskript til filmen med den foreløbige titel, *Genghis* eller muligvis *Kahn* er blevet skrevet af manuskriptforfatteren Craig Titley. MGM-studierne i Hollywood har købt rettighederne til manuskriptet. Projektet fremstilles som en Indiana Jones-lignende eventyrfilm, hvor Kravitz skal spilles af en af Hollywoods førende skuespillere som fx Richard Dreyfuss, Tom Cruise eller George Clooney. Der er dog endnu ikke annonceret nogen tidsplan for produktionen eller en rolleliste.

I Mongoliet har *Genghis Kahn Geo-Historical Expedition* fået en blandet modtagelse. Den mongolske regering har tilladt, at projektet nyder fremme, og har godkendt gruppens planer om en arkæologisk udgravning til sommer. Men mange mongoler er modstandere af projektet. Et af modstandernes argumenter går på, at hvis Genghis Kahn gjorde sig så store anstrengelser for at hemmeligholde sit sidste hvilested, fortjener han at blive liggende uforstyrret. En anden meget stærk følelse hos mange mongoler er troen på, at grave og gravmæler bør forblive uberørte for ikke at genere den afdødes sjæl eller de ånder, der er knyttet til tingene i graven eller området. Andre mongoler finder, at hele projektet er en udenlandsk finansieret skattejagt, selv om alle de objekter, der bliver fundet i området af ekspeditionen, vil forblive den mongolske regerings ejendom.

Prof. Woods forsvarer projektet ved at påpege, at ekspeditionen har fremkaldt en mængde offentlig omtale af Mongoliet og har medvirket

til at lære folk om Mongoliets historie og om det moderne Mongoliet. Flere af de store magasiner, aviser og TV-udsendelser i Amerika har omtalt projektet, herunder *New York Times*, *Chicago Tribune*, *Salon* og ABC's *Good Morning America*. Prof. Woods indrømmer, at projektet kan se ud til at være drevet frem af Maury Kravitz' *showmanship*, men tilføjer, at den offentlige opmærksomhed, der skabes af jagten på graven, er med til at opbygge en interesse for Mongoliet både blandt almindelige mennesker og i de akademiske cirkler. Han føler, at projektet i sidste ende handler om uddannelse og støtter mongolerne i deres bestræbelser på at generobre fortidens stolthed.

Alle er enige om, at hvis Genghis Kahns grav – eller en af de andre storkahners grave fx Kublai Kahns – nogen sinde bliver fundet, vil det blive et nationalt samlingspunkt for Mongoliet og en betydelig turistattraktion. Genghis Kahns »Mausoleum-monument« i Ejin Horo i Kinas Indre Mongoliets Autonome Region tiltrækker årligt 20.000 besøgende. Det blev anlagt i 1962 og skulle indeholde kamelhår, der blev anbragt på den døende Genghis Kahns læber for at opfange hans sjæl i det øjeblik, han forlod denne verden. Mongoler fra Mongoliet og Indre Mongoliet foretager regelmæssigt pilgrimsrejser til dette sted, og der arrangeres adskillige store festivaler til ære for Genghis Kahn.

Eftersøgningen af Genghis Kahns grav har skabt visse spændinger til Mongoliets nabo mod syd, hvor der lever over 4 mio. mongoler i det kinesiske selvstyrende område, Indre Mongoliet. Kinesiske eksperter har afvist teorien om, at Genghis Kahns rigtige gravsted skulle være fundet i Mongoliet. De indrømmer, at Genghis Kahn-mausoleet i Indre Mongoliet ikke er Genghis Kahns endelige hvilested, men mener, at Genghis Kahns be-

gravelsesplads snarere skal findes et sted, der ligger inden for Kinas nuværende grænser, nærmere det sted, hvor han skulle være afdøet ved døden. Sidste år opdagede flere kinesiske videnskabsmænd det, som de troede kunne være Genghis Kahns grav i Altai-bjergene i det vestlige Kina nær grænsen til Mongoliet. Efterfølgende undersøgelser afkræftede dog teorien.

Historikerne anser det for muligt, at Genghis Kahns grav indeholder mange værdifulde genstande fra de erobrede byer, og begravningspladsen ville efter al sandsynlighed blive et *must* for turister fra det nordlige Asien og en helligdom for den mongolske selvforståelse. Hvis den findes, vil Mongoliet sandsynligvis blive genstand for en enorm bølge af opmærksomhed og international interesse. Udstillinger af genstandene vil formentlig cirkulere rundt blandt verdens hovedstæder og tiltrække millioner af besøgende, og turister vil strømme til Mongoliet for at se den store Kahns begravningsplads. På godt og ondt vil Mongoliet være forandret som følge af opdagelsen.

Nu er det ikke første gang, at fundet af graven er blevet meddelt, og den nuværende eftersøgning kan vise sig at ende lige så frugtesløs som tidligere forsøg. De arkæologiske udgravninger til sommer i Hentii aimag vil hjælpe med til at give os svaret på, om Genghis Kahns grav – efter 800 års hemmeligholdelse – endelig er blevet fundet. ■

Charles Krusekopf

Artiklen er gengivet fra *Mongol Survey* 9, vin. 2001. Bladet udgives af *The Mongolia Society* i USA. Originaltitlen på forfatterens manuskript er *The Search for Genghis Khan's Tomb*. Forfatteren er adjunkt i økonomi ved *Austin College*, Sherman, Texas, email ckrusekopf@austinc.edu

I Ger(29):18-25 bragtes en længere artikel om de nærmere omstændigheder ved Chinggis Kahns død.

Genopbygning af telegraflinien gennem Mongoliet (IV)

1921-1923

Nu fulgte der ca. 3 uger, hvor vi i Urga var travlt beskæftigede med de endelige forberedelser til reparationen og genåbningen af Kiachta-linien, medens karavanerne sydfra møjsommeligt asede sig nordefter op langs linien med materialet fra Erhlien og Tuerin, og lange karavaner af oksekærrer på deres primitive, kantede hjul skridt for skridt, langsomt og ærværdigt som det bør sig en okse, flyttede pælene fra skovene øst for Urga sydefter.

Transporten af pælene blev det, der kom til at forvolde os de fleste kvaler og forsinkelser. Først var det næsten umuligt at få fat i transportmidler, indtil Urga-autoriteterne mobiliserede mongolske oksekærrer med tilhørende mandskab og okser. Dog viste det sig absolut umuligt at få mongolerne til at gå syd for Udde, hvad det så var, de var bange for. Hverken gode ord, betaling eller trusler hjalp, så det blev til sidst nødvendigt at afslutte en kontrakt med en gammel kineser i Urga gå-

ende ud på, at han påtog sig at levere pælene på plads syd for Udde ved begyndelsen af august.

Men grundet på tørken, som var særlig slem i sommeren 1922, og den deraf mangel på græs og vand på stepperne, som forårsagede, at hans heste ofte måtte gå i dagevis uden et ordentligt foder – mange af dem døde på vejen – i forbindelse med dårligt tagne forberedelser, var de sidste pæle ikke på plads før godt hen i september, hvilket forårsagede os en masse forsinkelser og ærgrelser og vistnok kineseren et større pengetab.

Mongolerne havde nok de samme vanskeligheder at overkomme med deres oksekærrer, men de havde tillige den fordel, at de kendte landet ud og ind og til enhver tid vidste, hvor der var god græsning og rigeligt med vand. De lagde deres vej derefter, så de slap lettere fra deres del af arbejdet, skønt de var også en god del forsinkede i mange tilfælde.

Den 30. juli afgik et kinesisk linieparti på henimod 100 mand fra Kalgan for at overhale den kinesiske sektion af linien fra Kalgan til grænsen og reparere for mongolerne fra grænsen og nordefter.

Den 1. august forlod det mongolske parti, der var kommet ned fra Altanbulak og var blevet forstærket til ca. 60 mand, Urga ledsaget af lastbilen for at reparere sydefter.

Endelig, da alle forberedelser i Urga var færdige den 7. august, stod jeg sydefter ledsaget af telegrafdirektøren og hans stab i vore 2 biler. Vi var nær ikke sluppet ud af Urga, da svære regnskyl havde fået Tola-floden til at svulme yderligere op og oversvømme store strækninger af det nærliggende lave vand. Jeg slap nogenlunde helskindet over ved at vade rundt og udsøge mig en vej, før jeg vovede mig ud i det våde element, men den anden vogn blev ynkeligt siddende i et af de værste

huller, fordi chaufføren blot lod stå til på bedste beskub og fik maskinen fyldt med vand, som vi først måtte have tørret ud, før vi kunne få den til at gå igen.

Vi fandt det mongolske linieparti ca. 15 miles [24 km] fra Urga arbejdende sig langsomt sydover stærkt forsinkede af regn, som der så sandt for dyden ikke var mangel på omkring Urga, skønt der ikke faldt en dråbe længere sydpå i flere måneder. Efter at have spist middag med liniepartiet fortsatte vi vor færd og nåede Udde den næste eftermiddag. Her var arbejdet med opførelsen af en ny station, som vi havde udset grunden til på vor forrige tur, godt i gang, men pælene for Udde-Grænse-sektionen, som forlængst skulle have været på plads, havde man endnu hverken hørt eller set noget til.

Den næste dag foretog vi så en tur op ad den mere direkte, østlige vej fra Udde til skovdistriktet for at lede efter dem og fandt en karavane hestekærrer med et par hundrede pæle ca. 25 miles [40 km] fra Udde ved en brønd i det usleste forbrændte landskab, som tænkes kunne. Det blev forsikret os, at flere karavaner fulgte efter med en brønds afstand mellem hver, da der ikke var vand nok i brøndene for dem alle, så de kunne følges ad.

Ved forceret kørsel lykkedes det denne karavane at nå Udde den næste formiddag. Så snart de var ankomne, satte jeg kursen mod Erhlien for dér at afvente det kinesiske partis ankomst og ledsage det forbi Udde for at undgå vrøvl med grænsevagten. Telegrafdirektøren blev imidlertid i Udde for at tilse arbejdet med bygningen af den nye station.

Da jeg den aften nærmede mig Erhlien, blev jeg glædeligt overra-

De mongolske linie-mænd brugte klatresporer, når de skulle arbejde i toppen af pælene. Kineserne brugte stiger.

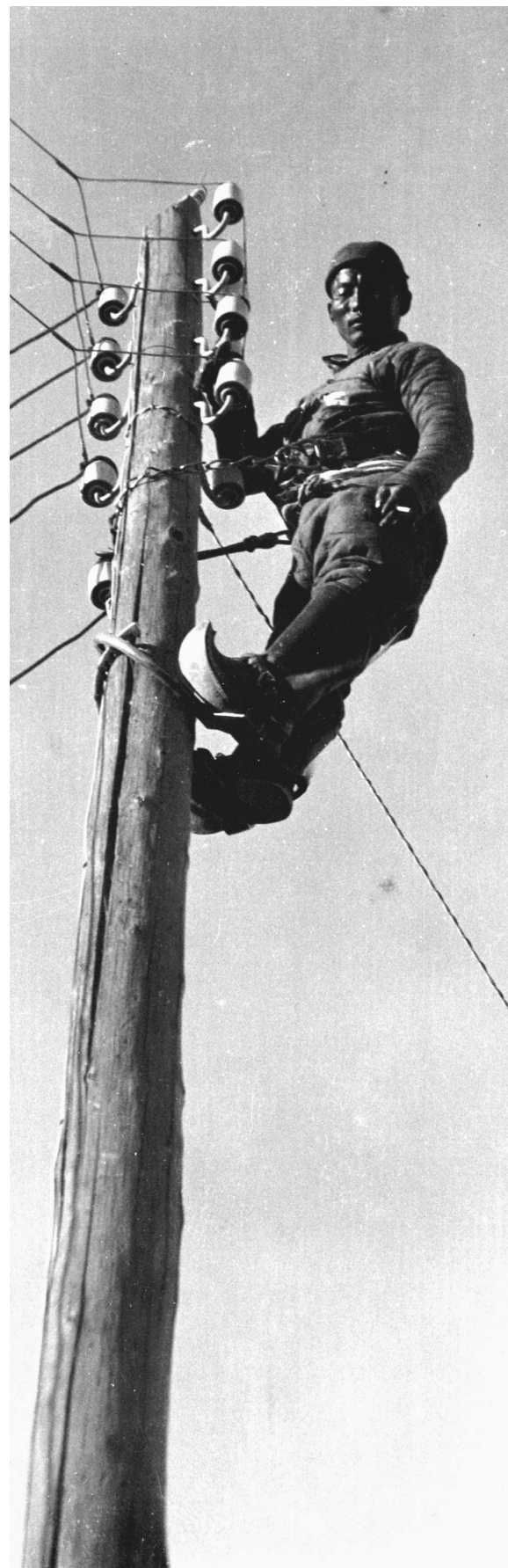
sket ved at møde en karavane på over 200 okse- og hestekærrer trække nordpå med det sidste materiale fra Erhlien, så jeg kunne regne ud, at materialetransporten ikke ville volde os større forsinkelser.

Den 15. august var hele det kinesiske linieparti blevet samlet ved Erhlien efter midlertidigt at have overhalet linierne fra Kalgan dertil. Den næste morgen begyndte vi straks at sende tråd, pæle osv. nord efter for reparation af Erhlien-Grænse-sektionen, som skønt repareret den foregående sommer ikke var stort bedre nu end linierne på den anden side grænsen.

Den 18. august var hele det kinesiske linieparti endelig godt på vej, hvorpå jeg satte dampen op igen og sammen med kinesernes chef kørte til Udde for at introducere ham for telegrafdirektøren og Udde-autoriteterne. Da telegrafdirektøren absolut måtte op nordpå for at få forbindelse med Urga, og hans egen bil var gået i stykker, tog vi alle 3 af sted tidligt den næste morgen, overnattede i Tuerin og nåede det mongolske parti ved Gurbutologoi (ca. 90 miles fra Urga) med linierne godt istandsatte på den tilbagelagte strækning. Vi fik forbindelse med Urga og efter at have tilbragt nogle timer hos partiet, tog vi igen tilbage til Tuerin, hvor vi overnattede.

Den næste aften nåede vi Udde, hvor jeg traf nogle bekendte fra Peking, som var på vej til Urga. Af deres rigelige forråd overlod de mig en del spise- og drikkevarer samt bragte nyt fra den store verden, noget som jeg ikke havde hørt i måneder.

Nær Tuerin havde vi mødt flere lange karavaner på i alt henimod 400 oksekærrer med pæle til Tuerin-Udde-sektionen, men vi fandt rigtignok også et par hundrede pæle

Et mongolsk linieparti i en lejr nær ved Urga parat til reparere linien mod syd, aug. 1922.

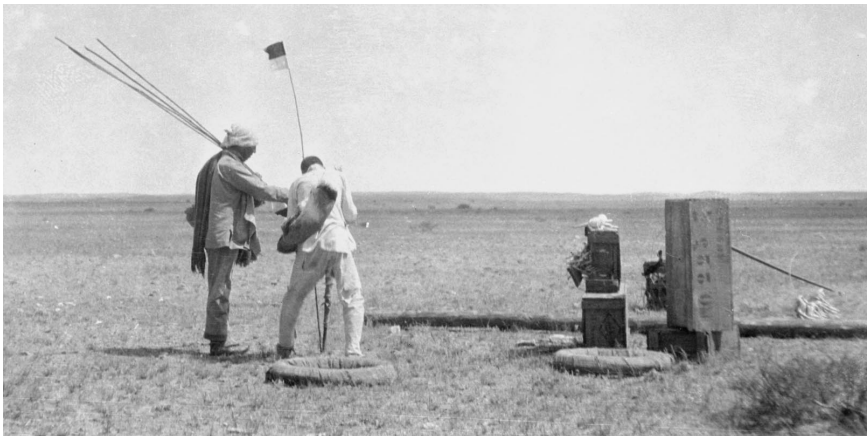
til Udde-Grænse-sektionen liggende ved Tuerin afventende transport, som vi så måtte arrangere med materialekaravanen, som vi mødte for nordgående samme dag, om at gå op og hente, da den gamle kineser havde indrømmet, at han ikke kunne skaffe transportmidler foreløbig.

Dagen efter, den 22. august, kørte vi videre for at slutte os til det kinesiske parti, som vi mødte 126 pæle nord for grænsen (der er ca. 22

mand med et par kurve på en bærestang over skuldrene, som fordelte isolatorer og isolatorkroge ved hver pæl fra de store kasser, som materialekaravanen havde aflossen ved hver 50. pæl. Derpå fulgte 2 med værktøjstasker forsynede liniemænd, som huggede pælene til foroven og skruede isolatorkroge og isolatorer på pælene, medens 2 andre liniemænd satte lynafledere på hver 10. pæl, og et tredje hold på 2

ved hjælp af en trådgaffel på en lang stang løftede trådene op og anbragte dem i isolatorkrogene, så de var parate til de næste hold at gå i gang med.

Så kom de rigtige liniemænd. Først 2 hold på hver 2 mand, som ved hjælp af blokke og trådstrammere spændte trådene til den ønskede kurve – 5 af 6 spand ad gangen. Disse 2 hold efterfulgtes af 2 andre hold på hver 3 mand, som gik til

I spidsen for det kinesiske linieparti gik et par betroede medarbejdere og markerede placeringen af pælene med et rødt-hvidt flag.

Arbejdet var stærkt specialiseret. Ét hold tog sig af kablesplejsningen.

pæle pr. mile [1,6 km]). De havde begyndt at reparere fra grænsepælen den morgen og fuldførte ovennævnte strækning den dag.

Det lyder nok lidt utroligt, at det skulle være muligt at sætte 126 pæle op på 1 dag, men sandt er det nu alligevel. Den næste dag nåedes der endda 190 pæle. Men holdet var nu også godt organiseret, som det fremgår af følgende beskrivelse.

Fremmerst af den hele flok gik en gammel betroet liniemand ledsaget af en kuli med et stort knippe tynde bambusstænger med små røde og hvide flag på. Hans arbejde bestod i at opsøge de gamle pælestubbe, som hver blev afmærket med et flag. Efter ham fulgte 10 hold på hver 2 kulier, som bevæbnede med spader og løftestænger løftede de gamle stubbe op af deres huller eller – hvis stubbene sad fast – gravede nye huller. Så kom en

mand arrangerede barduner.

Efter disse vejbanere fulgte 2 hold pælerejsere varierende i størrelse rettede sig efter pælenes størrelse. Disse løftede blot pælene op og rejste dem i deres respektive huller, medens et efterfølgende hold på 5 mand bevæbnede med spader, trampere og pælegafler rettede pælene og trampede dem fast i jorden.

Efterhånden som pælene skød i vejret, trak trådholdene op. Først et hold på hver 3 mand på hver side af pælene, som fra et trådjul, der bares af de 2 mand, løb trådene ud på jorden, en på hver side af pælene. Materialekaravanen havde fordelt tråden beregnende 1 rulle til hver 7 pæle, hvad også omtrent passede hele vejen igennem.

Disse hold efterfulgtes af 2 hold på hver 2 mand, som spledsede og loddede de forskellige forbindelser i trådene. Så fulgte en mand, som

vejrs og gjorde trådene fast til isolatorerne (de 2 mand af hvert hold bestilte dog ikke andet end at bære og holde ved en stige for den tredje).

1 mand med et lille flag og en fløjte fulgte med de sidste hold et stykke ude til siden for at tilse, at spandene fik den samme kurve. Bagtroppen udgjordes af et hold på 3 mand, som malede numre på pælene og udmålte afstandene.

Det mongolske parti var inddelt i lignende hold, men knapt så detaljeret, da de nordlige sektioner af linien var i bedre stand og ikke krævede nær det samme arbejde. Der var endog dage, hvor det mongolske parti lagde over 200 pæle bag sig, skønt det kun talte halvt så mange medlemmer, som det kinesiske parti. Mongolerne sparede nu også en del folk derved, at f.eks. trådene blev løbet ud fra en særlig trådkærre trukket af 1 okse og passet af 1

mand. I stedet for stiger til at bestige pælene med brugte de klatresporer.

Liniefolkene var oppe og i gang med arbejdet med solen hver morgen, medens partiets kokke, smede, tømrere og kuske først senere læsede fødevarer, bagage, telte, reserveredskaber og lignende på en halv snes store tohjulede kærre med 3-5 heste for hver, som sammen med 4 kærre med større vandtønder udgjorde trænet.

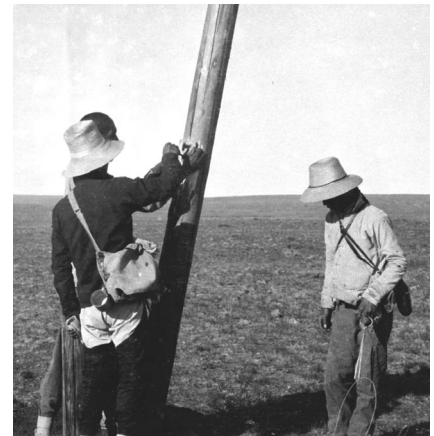
get meget grovt brød samt te. Men der var masser af disse sager, så ingen behøvede at gå sulten i køjen. Jeg levede dog selv et par grader bedre.

Selv var jeg dagen lang snart her og snart der, men endte i reglen med hen på eftermiddagen at køre bilen i lejr og overlade til min fede kok at slå telt op og tilberede maden, medens jeg vandrede tilbage langs linien for at se på sagerne.

omplantning af gamle usikre pæle, som viste sig at være omtrent 90% af alle de gamle pæle, der stod igen. En sådan omplantning foregik ved, at et par mand med pælegaffler eller reb støttede pælen så højt oppe som muligt, medens et par andre mænd savede den over så højt over jorden som nødvendigt for at slippe af med det dårlige stykke ved jordoverfladen. Når pælen så var savet helt igennem, blev den med et par krafti-

Når den nye pæl var sat i hullet, blev den rettet op og jorden kastet til af et hold på 5 mand. En rekord for antallet af rejste pæle på 1 dag var 190.

Den sidste aktivitet var at male nummer på pælen.

Den ene vandkærre tog af sted hver morgen samtidig med liniefolkene. Efter at have fyldt op med vand ved den nærmeste brønd tog den stude omtrent halvdelen af dagens distance fremme, hvor der så blev gjort ild og lavet te. Efterhånden som de forskellige liniehold henimod middag nåede frem, holdt de et lille hvil og fik lidt at spise og drikke. Ellers arbejdedes der uden pause hele dagen igennem, indtil man nåede hovedlejren, som imidlertid var blevet flyttet en passende distance frem.

I lejren husedes hele partiet i en halv snes store mongolske telte, medens de 40-50 heste gik løse omkring bevogtede af en af kuskene, fra der blev slået lejr om aftenen, til lejren blev brudt den næste morgen.

Maden, der blev serveret partiet, var yderst primitiv, idet den praktisk talt kun bestod af hirsegrød og no-

De første 3 dage gik det raskt fremad, men op på dagen den fjerde dag var der ikke flere nye pæle, og da vi vidste, at pælene for den næste halve snes miles endnu ikke kunne være afgang fra Tuerin, og at det ville tage mindst et par uger, inden de nåede frem, besluttede vi os til ikke at vente på dem. I stedet for rykkede vi længere frem og håbede på at finde nye pæle nord for Udde, så vi kunne reparere derfra. Vi lod så partiet rykke videre, grave huller og på anden måde gøre i orden til at sætte pælene op i en fart på tilbageturen.

Et par hundrede pæle fra Udde kom vi til de første gamle pæle. Da der samtidig var fordelt nye pæle derfra ind til Udde, kunne vi sætte denne strækning i stand, så der kun blev ca. 10 miles ufuldført syd for Udde i én strækning.

Vi stiftede nu også bekendtskab med en ny slags arbejde i form af

ge stød med en løftestang slået ned af stubben, så den kom til at stå opret ved siden af denne, hvorefter stubben ved hjælp af et par løftestænger blev løftet ud af sit hul. Pælen blev stadig i oprejst stilling så skubbet ned i dette.

Dette arbejde krævede nogen omarrangering af arbejdsholdene og forsinkede os en del, men selv på de værste steder viste det sig dog muligt at komme igennem 150-180 pæle om dagen.

Udde blev nået den 27. august. Vi fandt, at stationen dér imidlertid var blevet nogenlunde færdig, men der manglede endnu møbler og apparater, så vi kunne ikke føre linierne ordentlig ind, men måtte nøjes med at gøre i stand til terminalpælen.

Den nye Udde station består af 3 små huse med hver 2 værelser på $9\frac{1}{2} \times 15$ fod ($2,8 \times 4,6$ m), så noget palads er det jo just ikke. Væggene

er af ler og gulvene af råt tilhuggede stenfliser.

Som nævnt ovenfor havde vi ventet at finde nye pæle nord for Udde, så stor var vor skuffelse, da vi fra en sydgående bil fik at vide, at de nærmeste pælekaravaner grundet på tørken endnu kun var nået til godt halvvejs mellem Tuerin og Udde, og at det med den fart, de gik, ville tage over en uge inden de nåede Udde.

Så vi måtte til at lægge hovederne i blød igen for at regne ud, hvordan vi bedst kunne arrangere os, så vi tabte så lidt tid som muligt. Resultatet blev, at vi blev enige om at fortsætte nordefter straks gravende huller til de nye pæle, reparerende tråde og omplantende gamle pæle, indtil vi mødte pælekaravanerne. Senere, når vi nogenlunde kunne forudse den dag, når det kinesiske og mongolske parti ville mødes, ville vi sende en mindre afdeling af det kinesiske hold tilbage for at reparere hullerne, medens hovedholdet arbejdede sig op mod det mongolske parti.

Nord for Udde var der mange lange strækninger, hvor der ikke manglede en eneste pæl, så det blev ikke så overdrevent meget arbejde, der blev ladet igen ved at rykke frem som beskrevet, til vi den 2. september ved middagstid endelig mødte pælekaravanerne og kunne begynde at tage fat for alvor.

I mellemtiden havde partiet nær måttet gå sulten til køjs i et par dage, da en fødevarekaravane, som skulle have overhalet os, ikke var kommet frem. Men denne kalamitet afværgetes ved, at jeg foretog en lille udflugt det meste af vejen til Erhlien og lattede karavanen arbejdet ved at tage en last mel med mig tilbage.

Den 4. september, da alt gik vel, tog jeg op mod Tuerin for at se, hvordan det gik det mongolske parti, hvilket jeg traf ca. 15 miles syd for Tuerin. Den næste morgen af lagde jeg et besøg på Tuerin station,

som var blevet åbnet den foregående dag. Derfra opnåede jeg god forbindelse med både Urga og Kiachta. Hen på eftermiddagen returnerede jeg til det mongolske parti, som jeg så fulgte godt over middag den påfølgende dag, da jeg igen returnerede sydefter og nåede det kinesiske parti op på formiddagen den næste morgen igen ved Sainosso kun ca. 80 miles [130 km] fra det mongolske parti.

Da partierne nu nærmede sig hinanden med en hastighed på ca. 15 miles om dagen, skulle der jo ikke meget regnefærdighed til for at finde ud af, at de ville mødes omkring den 11.-12. september. Derfor sendte vi den 9. september om morgenen den ovenfor nævnte mindre afdeling (på 20 mand) af det kinesiske parti tilbage for at tage fat på arbejdet med at fylde hullerne ud nedad mod Udde, medens hovedpartiet fortsatte nordefter til om aftenen den 11. september, da knap 200 pæle skilte de to partier.

Det blev besluttet at overlade æren af at reparere det sidste stykke til mongolerne. Allerede den næste morgen var det kinesiske parti på vej hjemefter uden at have truffet det mongolske parti.

Selv fik jeg læsset bilen fuld af liniemænd og kørte forud for at assistere det lille parti nede ved Udde. Ved fælles hjælp nåede vi at få repareret frem til Udde op på formiddagen den 14. september, hvorpå vi straks – efter at jeg havde haft forbindelse med Urga på mit lille rejseapparat – trak videre for at udfylde det sidste hul syd for Udde.

Der manglede i alt 170 pæle i det sidste hul. Der var vrøvl med isolatorer og isolatorkroge, så jeg måtte en tur til Erhlien for at låne et par kasser. Ikke desto mindre lykkedes det os at få disse 170 pæle sat op inden solnedgang den 16. september. Det skyldtes hovedsageligt, at jeg udsatte en præmie på 2 får til holdet, hvis liniernes blev færdige til den tid.

Da jeg så, at det kunne gøres, satte jeg noget før det hele var færdigt kursen mod Udde imod en forrygende, iskold storm.

Mongolernes lastbil havde imidlertid været i Udde med apparater. Stationen var blevet sat i stand, og det varede ikke længe, inden jeg fik fat i Erhlien, som blev så befippet, da han hørte, at det var Udde, at han skyndsomst stillede igennem til Kalgan, som igen gav mig Peking. Jeg var ikke langt fra at udstøde et glædeshyl, da jeg lidt efter fik den første hilsen igennem fra Peking.

Et skår var der dog i glæden. Der var ikke ordentlig forbindelse nordefter fra Udde. Jeg kunne til nød få fat i og gøre mig forståelig for Tuerin på fonoporen, men på apparatet kunne vi ikke få så meget som en prik frem på nogen af linierne, skønt vi sled i det til langt ud på natten. Jeg måtte til min store ærgrelse trække mig ned i min sovepose på gulvet i et hjørne af stationen den aften uden at se mit store ønske opfyldt, nemlig »Kiachta restored«.

Den næste morgen passerede det kinesiske partis hovedafdeling Udde for sydgående. Lidt senere satte jeg, efter at jeg havde overbevist mig om, at Peking stadig var der, næsen den anden vej for om muligt at finde, hvad der var i vejen med Udde-Tuerin-liniernes.

Ikke ret langt fra Udde fandt og fjernede vi en stor fejl på linie 2. Den var vi halvt forberedt på, da den lå i en temporær ophængning af tråden, som vi selv havde lavet, da vi manglede nogle isolatorkroge. Da vi den næste morgen nærmede os Tuerin, fandt vi en af de aller største pæle væltet, hvad jo tydeligt nok forklarede grunden til, at vi kunne få Tuerin svagt på fonoporen, men ikke på apparatet.

Da vi kun var 3 mand i bilen, tog det os nogen tid at få pælen op. Desuden havde vi ingen blokke og lignende med, så vi kunne ikke regulere trådene. Vi måtte derfor nøjes

Sainosso automobilstation i Gobi mellem byerne Tuerin og Udde, sept. 1922.

med at hænge dem klar af hinanden og af jorden. Senere, da vi mødte det mongolske parti for nordgående, fik vi dem til at sende et par mand tilbage og reparere ordentligt.

Da vi endelig nåede Tuerin, fandt vi stationen hensunken i den blideste tornerosesøvn. De havde om morgenen bedt Udde stikle lidt om på linierne for at teste. Mongolen i

Ved den sidste pæl ved Erhlien telegrafstation afprøves linien med felttudyret, sept. 1922.

Udde havde efter megen møje og besvær opnået at få begge linier isolerede og var ikke kommet igen. Det tog os et par timer, inden vi fik ham vækket og ved prøver fik opklaret, at der stadig var noget galt med linie 1, medens linie 2 viste sig nu at være i orden. Så den kobled vi hurtigt ind og fik stillet Kiachta igennem til Peking.

Lidt senere tillod jeg mig at stille fonoporen ind på kredsløbet for at høre, hvordan det gik. Da jeg så hørte den gamle, kendte lyd af Pekings prøveslip rasle igennem, og Irkutsk

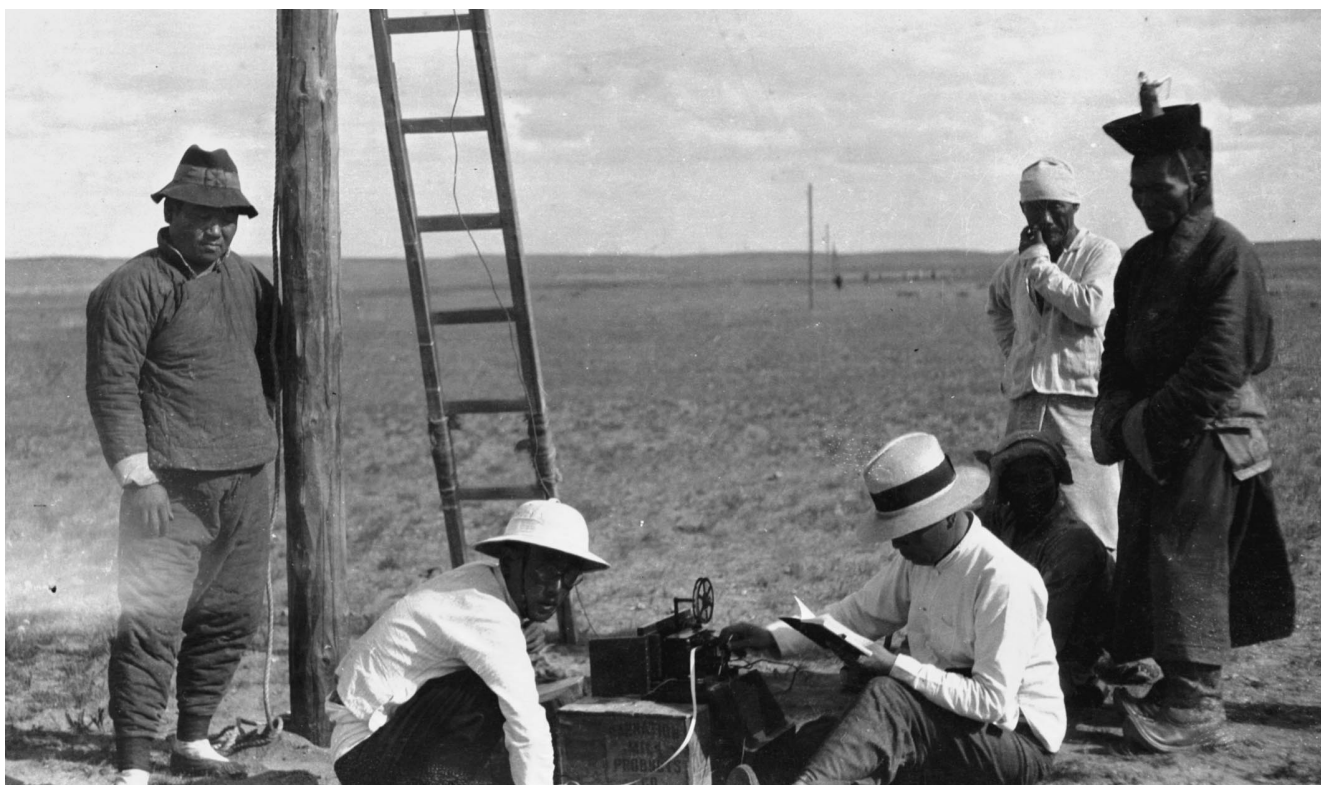
svarede med »trial ok«, da trak jeg et dybt lettelsens suk. Endelig var værket fuldendt.

Kiachta-linien var »restored« den 18. september 1922 efter at have været afbrudt i praktisk talt 2 år.

(fortsættes)

Tekst og foto:

Kristen Peter Albertsen

Dansk Mongolsk Selskab som NGO

Udsatte grupper og gadebørnene

Projektet, som er blevet en slags hjertebarndag for mange i vores selskab, kører helt efter hensigten. Projektet er et egentligt udviklingsprojekt, der støttes af Danida med 4,1 mio. kr. Det er berammet til at slutte i juni 2002, men vi forsøger naturligvis at fortsætte projektet.

Den ny danske ambassadør, Ole Lønsmann Poulsen i Beijing, Kina, har besøgt projektet i november 2001 i forbindelse med hans aflevering af akkreditiver til den mongolske præsident. Han skriver til bestyrelsen følgende om sit indtryk af projektet:

»Under mit besøg til Ulaanbaatar i 2001 havde jeg blandt andet lejlighed til at besøge det danske gadebørnsprojekt, som implementeres af Damost og har Dansk Mongolsk Selskab som dansk NGO. Det var mit indtryk, at projektet gik godt, samt at der blev lagt sjæl i arbejdet. Ambassaden sætter stor pris på at modtage bladet Ger, som læses af både undertegnede samt 1. ambassadesekretær Søren Jacobsen, der følger Mongoliet til daglig og regelmæssigt aflægger besøg i landet.«

Organisering og de ansatte

Vores projekt i Mongoliet har i alt 12 ansatte, inkl. rengøring og vagt. Vi har nedsat en lokal projektbestyrelse i Mongoliet. Den har til opgave at føre tilsyn med regnskab og aktiviteter i henhold til de indgåede aftaler mellem DMS (Dansk Mongolsk Selskab), MDS (Mon-

golsk Dansk Selskab) og NCC (National Committee for Children) og rådgive de ansatte. Bestyrelsen består af 9 medlemmer:

- Tungalag (formand for MDS og formand for bestyrelsen)
- Chinzorig (viceminister i Socialministeriet)
- Uranbileg (NCC's næstformand)
- Moron (parlamentsmedlem)
- Ojungerel (direktør for firmaet Petrovis og formand for den lokale Rotary klub)
- Samdandovj (generaldirektør for det mongolske Røde Kors)
- Huuhenjimee (forsker ved Videnskaberne Akademi)
- Enkter (regeringens fattigdomsbekæmpelsesprogram)
- Gansuh (departementchef i Undervisningsministeriet)

Bestyrelsen udfører sit arbejde på frivillig basis.

I Danmark har vi nedsat en konsulentgruppe under ledelse af undertegnede. Konsulentgruppen består foruden mig af 5 personer, som alle har en stor teoretisk og praktisk viden inden for det sociale arbejde:

- Annelise Jakobsen (lektor på Københavns Socialpædagogiske Skole)
- Bent Madsen (forsker ved Danmarks Pædagogiske Universitet)
- Jesper Holst (rådgiver for Danida's Undervisningsprogram i Nepal)
- Knud Byskov (forstander på institutionen Holmstrupgård)

- Peter Kristensen (formand for Socialpædagogernes Landsforbund i Nordjyllands Amt)

Konsulentgruppen er nedsat med det formål:

- At støtte og rådgive projektkoordinatorerne, der er ansvarlig for projektet på vegne af DMS.
- At udarbejde relevante undervisningsmaterialer.
- At udarbejde undervisningsplaner.
- At tilrettelægge efteruddannelseskurser i Mongoliet.
- At rådgive og supervisere medarbejdere på projektet.

Under deres udsendelse i Mongoliet finansierer projektet transport, lønninger og andre relevante udgifter. Konsulentgruppen udfører sine opgaver i henhold til den indgåede aftale mellem konsulenter og koordinator og det undervisningsprogram, som blev fremstillet i projektets start.

Desuden udfører konsulenterne en kæmpe stor frivillig indsats ved udarbejdelsen af undervisningsmaterialer. Konsulenterne fremstiller i samarbejde med de ansatte i Mongoliet en Håndbog om socialt arbejde. Det er planen, at bogen udgives på mongolsk i juni 2002. Bogen bliver betragtet som den første håndbog, som socialarbejderne kan bruge som redskab i deres arbejde. Da de fleste af bogens artikler allerede er skrevet på dansk, overvejer vi at udgive den på dansk. Indtægter fra salget kan anvendes i projektet, hvis alt går efter planen.

Det samlede regnskab føres af Leif Petersen på frivillig basis og revideres af en statsanerkendt revisor.

Andre aktiviteter i Mongoliet

Projektet indeholder først og fremmest undervisningsaktiviteter for socialarbejdere i Mongoliet. Derud-

over gennemfører vi *familieprojektet* og *gadebørnsprojektet*. Begge projekter gennemfører mange fællesaktiviteter for familier og gadebørn. Det kan være sundhedsprogram, fælles aktiviteter omkring miljø, kulturaktiviteter m.m.

Efteruddannelsen

Projektet indeholder to typer af efteruddannelse. Den ene omfatter korterevarende kurser, der er rettet mod ansatte i socialforvaltninger, børneorganisationer, politiets afdeling for børn, socialarbejdere i skoler, ansatte på døgninstitutioner, projekter m.m. Kurset giver grundlæggende viden om socialt arbejde. Kurset er meget eftertragtet, og bestillingen kommer fra distrikter, sum- og aimag-forvaltninger, børneorganisationer m.m. i hele Mongoliet. Kurset varer i 3-4 dage.

Den anden type af efteruddannelse er en 2-årig uddannelse. Vi afslutter her til foråret det første hold studerende. Deltagerne er udvalgt fra 7 byer i Mongoliet, som alle ligger ved jernbanenettet. Det betyder, at disse byer har det største antal gadebørn, som benytter toget som opholdssted og transportmiddel fra by til by. Holdet fra hver by består af 4 personer: 1 fra NCC's lokalafdeling, 1 fra politiets kriminalpræventive afdeling for børn, 1 fra skoleforvaltningen og 1 fra socialforvaltningen. Der er 28 deltagere udefra, men vi har også deltagere, der er ansat på vores eget gadebørnsprojekt, familieprojekt og uddannelse og administration. Deltagerne har hovedsageligt en akademisk uddannelse.

Uddannelsen er opbygget i temaopdelte moduler [se også Ger (38):8-9]. Hvert modul består af 7-10 dages teoretisk undervisning i Ulaanbaatar. Underviserne er vores danske konsulenter og lokale undervisere.

Efter hvert undervisningsmodul følger en selvstudieperiode i deres

lokalområder. Vejledning og rådgivning under selvstudieperioden gennemføres af ansatte ved Damos. Under selvstudieperioden får deltagerne konkrete skriftlige opgaver, som de skal arbejde med indtil næste tema. Som led i uddannelsen bliver der gennemført 14 måneders projekter i 7 aimager. Under projekterne skal deltagerne afprøve den teoretiske undervisning i det praktiske liv. Som resultat af denne form for undervisningsaktivitet er der kommet spændende lokale projekter, som deltagerne selv har formuleret på baggrund af deres tidligere analyser og research under selvstudieperioden.

14-månedersprojekterne finansieres i øvrigt af de midler, som er indsamlet tidligere blandt medlemmer af selskabet og andre private i Danmark. Hvert projekt koster \$1.250. Til trods for det meget begrænsede budget lykkes det alle projekterne at yde en kæmpepræstation. Her forsøger jeg at opridsede de konkrete projekter:

Baganuur (et distrikt der ligger i en afstand af ca. 130 km fra Ulaanbaatar). Et cirkusprojekt for gadebørn er etableret. Ideen med cirkusprojektet er at forøge børnenes selvtillid, indlæring, samarbejde og sociale færdigheder gennem kreative udfoldelser. Projektet omfatter i alt 5 familier med 28 familiemedlemmer, heraf 20 børn og unge. 17 øvrige børn fra byen deltager i projektets aktiviteter. Der ydes undervisning, rådgivning til børn og deres familier.

Darhans gruppe gennemfører et familieprojekt, som omfatter 5 familier med 23 familiemedlemmer, heraf 15 børn. Projektet støtter forældre og børn og yder rådgivning og undervisning til forældre. De arbejder for at finde beskæftigelse til forældre, skole til børnene og boliger til familierne.

Dornods gruppe beskæftiger sig med et familieprojekt, som omfatter 5 familier med 34 familiemedlemmer, heraf 21 børn. Desuden kommer 30 børn og deltager i projektets aktiviteter. Der ydes rådgivning og undervisning til forældre. Børnene er tilknyttet en skole, og de får lektiehjælp. De har nu mulighed for at tilbringe deres fritid på en fornuftig måde.

Dornogobis gruppe har etableret et dukketeater-projekt. 4 familier er tilknyttet projektet, heraf 17 børn. 5 andre børn fra byen deltager i projektaktiviteter. Børnene lærer at læse, fremstille dukker af papir og stof og optræde. Ideen med dukketeatret er, at børnene får større selvtillid, øvelse i indlæring og lærer at omgås andre børn og unge gennem samarbejde.

Gobisumbers gruppe omfatter 4 familier med 16 børn. 15 andre børn fra byen deltager i projektets aktiviteter. Projektets navn er »Den varme Stue«. Børnene kommer til undervisning og forskellige aktiviteter på centret. Der ydes ligeledes undervisning til familierne. Gruppen har gjort et stort arbejde for at gennemføre lokale kurser for andre socialarbejdere i byen.

Orhons gruppe (fra Erdenet, den tredjestørste by i Mongoliet) arbejder ligeledes med familier. 5 familier med 31 familiemedlemmer er tilknyttet projektet. De har 18 børn. 60 andre børn fra byen deltager i projektets aktiviteter. Projektet yder undervisning og rådgivning til familierne. Børnene tilknyttes skoler og uddannelsesinstitutioner.

Selenges gruppe gennemfører et familieprojekt for 5 familier med 28 familiemedlemmer, heraf 17 børn. Gruppen har sammen med familierne etableret et grøntsagsdykningsprojekt. Jorden til dyrkning af

grøntsager blev stillet til projektets rådighed af aimag-styret. Der blev bygget hegn rundt omkring markedet, bygget en elektrisk brønd og et træhus, hvor familierne kan opholde sig i arbejdspauserne. De har plantet flere forskellige slags grøntsager, og høsten blev delt ud til familierne efter deres indsats. En af familierne er lokale, ældre russere. Familiens bedstemor og projektgruppen har lært de andre familier at konservere grøntsagerne.

Alle projekter har i sommers sendt nogle af de mindre børn på sommerferieophold. Nogle steder har de med et symbolsk honorar ansat kontaktpersoner eller professionelle med kendskab til dukketeater og cirkus. De lokale regeringer støtter projekterne i form af at stille gratis lokaler til rådighed.

Uddannelsen, organiseringen og styringen får megen ros fra mange sider. Uddannelsen er også med til at styrke samarbejdet lokalt i aimagen og på tværs af de forskellige aimager og – ikke at forglemme – samarbejdet mellem de mongolske og danske partnere.

Det er meningen, at deres projekterfaringer skal danne model for andre i Mongoliet.

Konference

I forbindelse med afslutningen af den 2-årige uddannelse organiserer vi en konference i Mongoliet i maj 2002. Formålet er 1) at oplyse om projekterne til offentligheden og 2) at bidrage til debatten om styrkelse af samarbejdet inden for det sociale arbejde i Mongoliet på tværs af faggrænser og på tværs af geografiske regioner. Vi forventer, at der i konferencen deltager ca. 100 personer, der repræsenterer statslige organisationer/myndigheder og NGO'er.

Nogle af konferenceudgifterne bliver finansieret af Ojungereel, som er bestyrelsesmedlem og ejer af fir-

maet *Petrovis*. Hun har i øvrigt det bestyrelsesmæssige ansvar at opfordre private firmaer i Mongoliet til at løfte deres sociale ansvar. Hendes initiativ tager vi som et godt eksempel for andre virksomheder.

Familieprojektet

Damost's familieprojekt har indtil nu haft i alt 33 familier med 206 medlemmer, heraf 128 børn. 11 familier bliver på projektet i 1 år og afløses så af 11 nye familier. De gamle familier er altid velkomne til at deltage i aktiviteterne på centret.

Familierettede opgaver er noget helt nyt i Mongoliet, og vores center er det første i Mongoliet. Der kommer mange udenlandske og indenlandske gæster til centret for at få nye ideer og inspiration. Familierne modtager fortsat undervisning og rådgivning, og børnene passer deres respektive skoler og børneinstitutioner. Der gennemføres undervisning i sløjd og håndarbejde som f.eks. strikning, vævning, maleri m.m. Der gennemføres mange praktiske kurser for familierne og deres børn. Det kan være undervisning i madlavning, personlig hygiejne, tandhygiejne, syltning, konservering, familieplanlægning, seksualundervisning, opdragelse, børns udvikling, engelsk m.m. Familierne værdsætter centret, og de er meget taknemmelige for at være med i projektet.

Gadebørnsprojektet

Projektet, som hedder HAD, har i dag 10 børn. Alle børnene går i skole og deltager i skolens eftermiddagstilbud i kreative fag. Børnene deltager i madlavning, rengøring og andre aktiviteter i deres »hjem«. Projektet forsøger at holde kontakt med forældrene, hvis de findes. Vi har afleveret flere børn tilbage til deres familier, mens få andre er flygtet uden særlig begrundelse.

Der bliver arrangeret mange fritidsaktiviteter for børnene, f.eks. besøg i biograf, teater, museum. Om sommeren opholder de sig i børnesommerlejr. Sidste år fik 28 børn både fra HAD og familieprojektet mulighed for et langt sommerferieophold. Midlerne kom fra Aalborg, hvor et fritidshjem har indsamlet ca. 12.000 kr. til vores børns sommerferieophold. Der var også penge til overs, så projektet fik købt tøj til børnene.

Projektet er vanskeligt og resourcekrævende, da flere børn med mange forskellige familiekulturer og vaner er samlet, og det tager tid at omstille børnene til et nyt liv med en anden struktur, end den de er vant til hjemmefra.

Vi har børn, som har mistet mor eller far. Der er også udstødte børn. Nogle familier »glemmer« deres børn i byen og er ikke interesserede i at tage sig af deres børn af en eller anden grund. Nogle familier har simpelthen ikke mulighed for at forsørge deres børn på grund af en frygtelig fattigdom, eller hvis de er syge og handicappede oven i fattigdommen. Andre familier er hjemløse – lever i opgange og i fjernvarmehuller.

Bladet *Let's talk*

Damost udgiver 3-4 gange om året bladet *Let's talk* for de mongolske socialarbejdere. Redaktionen består af Tungalag (redaktør), 4 ansatte ved Damost og en ansat fra NCC. Bladet informerer om nye tiltag, beslutninger, projekter, institutioner, m.m. Bladet indeholder også råd og vejledning om arbejdsmetoder og erfaringer fra andre lande, f.eks. Danmark og Norge. Gennem bladet udveksles erfaringer og meninger. Bladet omdeles til alle aimager, sumer og institutioner. ■

Bulgan Njama

Vandhestens år

12. februar 2002 – 31. januar 2003

Hestens år er sjældent en periode med omvæltninger eller dramatiske forandringer. Det er ikke det tidspunkt, hvor magtbalancen i verden ændrer sig, men snarere styrkes, og det vil føre til større politisk stabilitet. Dog vil der foregå politiske forandringer, mest hvor statsledere bliver sat fra magten. Hesten er sjældent langt fra den politiske legeplads, og har den kontrollen, forårsager den kun få ændringer. De, som ændres, ændres kun lidt og til det bedre.

På nationalt plan kan der opstå skandaler på grund af dårlig offentlig administration. Både personlige og offentlige udgifter bør bringes under kontrol, for at økonomien ikke skal løbe løbsk. Året vil dog have forøget handel og omsætning på verdensmarkedet. Et godt år for sporten, hvor nye rekorder sættes, som vil holde årtier frem.

Livet vil blive hektisk og spækket med eventyr for den, som vil. Menneskene vil være ubesindige, romantiske og sorgløse. En god tid for fremgang. Det er et år, hvor beslutninger og projekter vil blive sat i gang og gennemført effektivt og med fuld fart. Nøgleordet er handling. Alt er i gang, men man skal passe på ikke at tvinge sig for hårdt. Det bliver et givtigt, men udmattende år. Året vil dræne vor energi og efterlade os udmattede. Men det er også et godt år at udleve sine drømme. Selv om tingene vil ændre sig

hele tiden, skal man følge sine intuitioner.

Hestens år er et år, hvor alle ønsker at arbejde hårdt og samvittighedsfuldt. Hesten er selv kendt for sin flid og ihærdighed, men den sætter også pris på fritid og på at leve godt. Et hektisk år med meget arbejde for den, der er villig til at tage fat. Året vil give optimisme for mange projekter, og der vil være en generel god humoristisk atmosfære. Et spændende år med store muligheder. Alvorlige konflikter kan selvfølgelig ikke helt undgås, men de vil ikke vare længe. Et år som aldrig står stille med store begivenheder i sport, kultur og politik. Kærligheden vil ramme hurtigt og hårdt i Hestens år.

I Hestens år vil man tilpasse sig langt mere til skiftende omstændigheder. Vejen frem er ikke at sidde i timevis i dyb grublen, men derimod ved at bruge de muligheder, der dukker op. Vær ikke bange for at tage imod råd fra andre.

Det kan ikke være noget tilfælde, at de gamle kinesiske astrologer anså Hestens år for at have mandlige attributter (virilitet). Hestens time falder midt på dagen omkring kl. 12. Hestens måned er den, hvor der er sommersonhverv. På begge disse tidspunkter stråler solen, symbolet på Yang-kraften, mest og klarest.

Personlig skæbne

Rotten

Omskiftelig og vær på vagt: Hestens år lokker ganske vist med megen glans og pragt, men samtidig opstår der risiko for, at Rotten kommer til at sprede sine kræfter på for mange ting. En hård og vanskelig periode for Rotten. Ofte vinder nye ideer ikke bifald. Det kan føre til frustrationer og en følelse af at blive forbigået. Rotten kommer pludselig ud for en masse konkurrence og må kæmpe med adskillige nyttilkomne på sit eget område. Hesteåret vil tvinge Rotten til at feste og underholde, sløse med penge eller rode sig ind i retssager og konflikter. Måske vil Rotten få gældskrise eller gå glip af penge, som den ellers har krav på. I kærlighedslivet har Rotten en tendens til at fejlbedømme situationen, så den kan miste sin kæreste. Der er mange ting at passe på samtidig.

Oksen (Tyren, Koen, Bøflen)

Uroligt år: Oksen er på bunden metodisk og gladest, når der er orden i sagerne. I Hestens år indtræder og stabiliseres de mere harmoniske aspekter af tilværelsen. Arbejdet giver resultater. Der er meget at fejre. Dette års problemer melder sig, når omhyggeligt lagte planer ødelægges af andre. Ulykkelig kærlighed eller uheldige finansielle affærer vil ramme Oksen, især hvis den er uforsigtig. Heldigvis er tålmodighed en af Oksens dyder, og flid lønner sig godt i det lange løb. Uventet sygdom kan også forårsage forhindringer, så man ikke er i stand til at opfylde sine forpligtelser. Det er vigtigt at passe godt på sit helbred. Hen på efteråret vil de mørkeste skyer være drevet over, og det vil være muligt for Oksen at konsolidere og værne om sine egne interesser.

Tigeren

Optimistisk, et godt og fremgangsrigt år: Alt vil ordne sig for Tigeren i løbet af året. Masser af gratis goder dukker op af sig selv. Arbejdet går lettere fra hånden, men der er heller ikke mangel på fornøjelser. En god tid for sport og rejser. Der er også megen festlig selskabelighed, særlig om sommeren. Øget selvtillid og begejstring belønnes med et tilbud om at lede et interessant projekt. Økonomien vil blive god igen. Aldrig før har Tigeren tjent så mange penge så hurtigt. I Hestens år bliver der mulighed for at spare op. Det kan være meget klogt at lægge en del til side til senere brug. Tigeren kan forvente mange gode nyheder vedrørende sig selv og sine nærmeste. Kærlighedslivet vil sikkert blive særdeles aktivt.

Haren (Kaninen, Katten)

Rigtig godt og udbytterigt år: I Hestens år sættes tempoet noget ned, og der kommer mere stil over tingene. Resultaterne udebliver ikke. Man har det oven i købet morsomt. Harens planer forløber uden problemer med mange gode resultater, dog med både glæder og ærgrelser. Haren må dog passe på de små detaljer, så de ikke udvikler sig til problemer senere. Der bliver muligheder for mange rejser og megen repræsentation. Haren kan normalt gode lide at træffe nye mennesker, men alligevel kan noget af alt dette godt vise sig at blive kedeligt, særlig da det kan føre til konfrontationer. Men der kan komme uventede belønninger. Men husk også at give tid til familien. Kærligheden er ikke uden tårer, men problemerne løses i de fleste tilfælde til sidst.

Dragen

Et travlt år: I Hestens år foretrækker Dragen at føre sig frem i stedet for at bestille noget, men uden anstrengelser viser der sig ikke mange resultater. Dragen kan forvente en del usikkerhed og nogle ubehagelige overraskelser. En del uventede ting vil ryste Dragen, de vil i større eller mindre grad ændre Dragens livsstil. Problemerne vil dog heldigvis være af midlertidig art. Et år hvor personlige ambitioner bliver tilgodeset. Skal Dragen overvinde dette års problemer, er der brug for stor diplomatisk sans. Som sædvanlig bruger Dragen penge som græs, men dette år lidt mere fornuftigt end ellers. For en gangs skyld kan den beslutte sig til at købe ting af varig værdi, snarere end hvad den lige har lyst til. Selskabeligt sker der en masse. Man kan vente megen fornøjelse af de mange kontakter, der skabes. Kærlighedslivet er stormfuldt. Der er udsigt til, at Dragen

kan slutte en varig, men stormfuld forbindelse med én fra et helt andet miljø. Hjemmelivet vil derimod give megen glæde, og der kan blive tale om familieførøgelse.

Slangen

Aktivt, energisk og positivt år: Der må lægges vægt på meget arbejde. Slangen kan nu se resultatet af sit slid og høste, hvad der har været sået og arbejdet med i flere år. Slangen kan komme ud for en del ubehagelige situationer. Der sker jævne fremskridt, men der er nogle usædvanlige fælder. I Hestens år vikler Slangen sig let ind i kærlighedseventyr, der ikke altid får en heldig udgang. Dette års problemer har Slangen imidlertid kun sig selv at takke for. Der er gode muligheder for Slangen at nå sine høje mål og, vilde drømme kan gå i opfyldelse. De gode resultater har selvfølgelig positiv indflydelse på økonomien og på forholdet til andre mennesker. Husk dog at bruge lidt penge på fornøjelser. Det skal ikke alt sammen være kedelig fornuft. Der kan komme nogle mindre gode nyheder i slutningen af året. Slangen vil alligevel klare sig fint.

Hesten

Godt, fremgangsrigt og lykkeligt år: Held og medgang på næsten alle områder, rigt på positive oplevelser. Dog bliver meget sat på spidsen, er uudholdeligt og ude af balance. Hesten er fuld af liv og humor med enormt overskud. Hestens selvtillid er i top med store forventninger til tilværelsen. Der er masser af muligheder for succes, når det gælder arbejde, bolig, partner og andre personlige interesser. Er der ambitioner, er det tiden til at gøre noget ved dem. Det er et glimrende år for rejser. Hjemme kan Hesten med held give sig af med alt, hvad der har med boligen at gøre. Nye

planer sat i gang vil vokse, udvikle sig og blive anerkendte. Hesten bør følge sit instinkt, men undgå at ødelægge status quo i sine forhold. Intet kan mislykkes for Hesten i dette år.

Fåret (Geden)

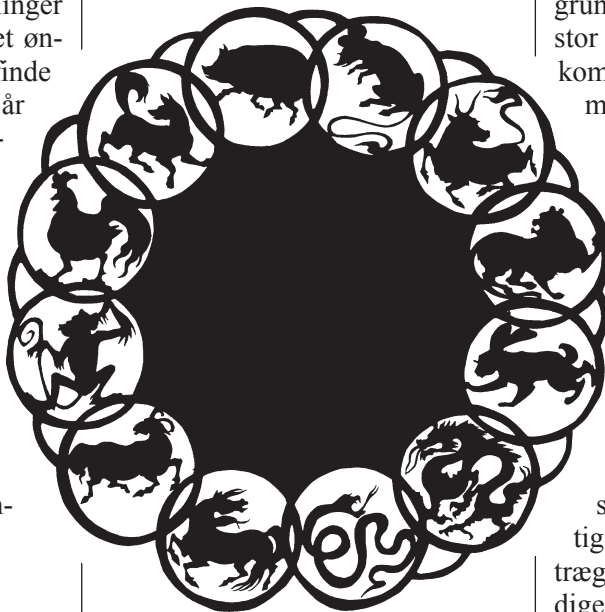
Realistisk år: I Hestens år er der ikke mangel på noget. Fåret vil få mange muligheder. Fåret har en sund portion selvtillid, er meget ambitiøs og målrettet i sine handlinger og vil arbejde for sagen. Fåret ønsker at udforske, at forstå, at finde ud af mere. Fåret har i Hestens år et større overblik, mere tolerante holdninger og tænker klarere og mere koncist end sædvanlig. Der kan forventes gode økonomiske resultater. Fåret vil få en kærvkommen mulighed for at hengive sig til sine yndlingshobbyer og fritidsbeskæftigelser. Fårets ihærdighed vil belønnes i Hestens år. Fåret skal holde fast og vise andre, hvad det duer til.

Aben

Glad og lykkeligt år i almindelighed: I Hestens år sker der et virkeligt gennembrud. Aben finder sin rette vej og betræder den målbevidst. Et udmærket år, hvis den foruden sin sædvanlige opfindsomhed tillige kan udvise forsigtighed, selv om der vil kunne opstå en del bekymringer og frustrationer. Vanskelighederne er til at klare. Der er masser af held. Aben vil ikke blive skuffet, hvis forventningerne bliver dæmpet noget ned. For at opnå succes skal Aben nok prøve at være stabil og opmærksom. Den kan få stort udbytte af at se lidt på fortiden, afpudse gamle minder og betragte dem med fornyet interesse. Der vil være muligheder for at gå i gang med noget nyt. Der er gode udsigter for rejser.

Hanen

Et vanskeligt år: I Hestens år står den personlige velfærd øverst på dagsordenen. Hanen har sine fornøjelser, men er tilbøjelig til at glemme andres lykke. Hanen sætter sig for store mål, så resultaterne vil ikke svare til forventningerne. Det vil være klogt at sætte farten ned og

vurdere situationen. I første halvdel af året må planer og holdninger revideres, men i sidste halvdel stiger optimismen. Hanen bliver mere glad og selvsikker, vover mere og tager større chancer. Andre yder opbakning, især partneren, som jo har glæde af Hanens livsoverskud. Hold ud, året vil ende godt. Familielivet vil stå i centrum med usædvanlig mange begivenheder, hvoraf nogle vil bringe glæde, andre bekymring. Der er desværre udsigt til, at det kan gå ud over forholdet til andre. Det er en meget vanskelig tid for kærligheden.

Hunden

Gunstigt og fremskridtsvenligt år: I Hestens år er Hunden her og

der og alle vegne. Den er på pletten, så snart noget er på færde. Den fester, er vældig selskabelig og eventyrlysten. Et lyst og positivt år med stort livsoverskud og trang til igen at møde verden med åbne arme. Ved at sprede glæde omkring sig øger Hunden sin selvtillid. Især parforholdet nyder godt af det. Økonomien er fin for tiden. Måske skal der investeres med de ekstra penge, men mulighederne bør undersøges grundigt, inden der satses. Der er stor sandsynlighed for, at Hunden kommer ud at rejse i forbindelse med en velfortjent ferie eller i forretningsøjemed. Der er gode udsigter for både handel og fritid i årets løb. En familieførøgelse kan være på trapperne. Et Hestebarn giver forældrene stor glæde gennem hele livet.

Grisen (Svinet, Vildsvinet)

Tilfredse resultater: I Hestens år føler Grisen sig ikke rigtig i sit es. Tingene udvikler sig trægt, og resultaterne er middelmådige. Et aktivt år med anledning til at få ryddet op. Året egner sig til at foretage en længere rejse. Økonomien vil nok kunne tillade en sådan ferie med familien. Året har mindre problemer og et par behagelige overraskelser, men generelt er året stabilt. Der er hele tiden noget at gøre og ikke megen fritid. ■

Tshe Nav

NB: Man skal ikke lade sig påvirke af, at tingene nu og da modsiger hinanden, sådan er livet nu en gang.

Dyreårene

8. feb.	1921 – 27. jan.	1922:	metal-hane
28. jan.	1922 – 15. feb.	1923:	vand-hund
16. feb.	1923 – 4. feb.	1924:	vand-svin
5. feb.	1924 – 23. jan.	1925:	træ-rotte
24. jan.	1925 – 12. feb.	1926:	træ-bøffel
13. feb.	1926 – 1. feb.	1927:	ild-tiger
2. feb.	1927 – 22. jan.	1928:	ild-hare
23. jan.	1928 – 9. feb.	1929:	jord-drage
10. feb.	1929 – 29. jan.	1930:	jord-slange
30. jan.	1930 – 16. feb.	1931:	metal-hest
17. feb.	1931 – 5. feb.	1932:	metal-ged
6. feb.	1932 – 25. jan.	1933:	vand-abe
26. jan.	1933 – 13. feb.	1934:	vand-hane
14. feb.	1934 – 3. feb.	1935:	træ-hund
4. feb.	1935 – 23. jan.	1936:	træ-svin
24. jan.	1936 – 10. feb.	1937:	ild-rotte
11. feb.	1937 – 30. jan.	1938:	ild-bøffel
31. jan.	1938 – 18. feb.	1939:	jord-tiger
19. feb.	1939 – 7. feb.	1940:	jord-hare
8. feb.	1940 – 26. jan.	1941:	metaldrage
27. jan.	1941 – 14. feb.	1942:	metalslang
15. feb.	1942 – 4. feb.	1943:	vand-hest
5. feb.	1943 – 24. jan.	1944:	vand-ged
25. jan.	1944 – 12. feb.	1945:	vand-abe
13. feb.	1945 – 1. feb.	1946:	træ-hane
2. feb.	1946 – 21. jan.	1947:	ild-hund
22. jan.	1947 – 9. feb.	1948:	ild-svin
10. feb.	1948 – 28. jan.	1949:	jord-rotte
29. jan.	1949 – 16. feb.	1950:	jord-bøffel
17. feb.	1950 – 5. feb.	1951:	metal-tiger
6. feb.	1951 – 26. jan.	1952:	metal-hare
27. jan.	1952 – 13. feb.	1953:	vand-drage
14. feb.	1953 – 2. feb.	1954:	vand-slange
3. feb.	1954 – 23. jan.	1955:	træ-hest
24. jan.	1955 – 11. feb.	1956:	træ-ged
12. feb.	1956 – 30. jan.	1957:	ild-abe
31. jan.	1957 – 17. feb.	1958:	ild-hane
18. feb.	1958 – 7. feb.	1959:	jord-hund
8. feb.	1959 – 27. jan.	1960:	jord-svin
28. jan.	1960 – 14. feb.	1961:	metal-rotte
15. feb.	1961 – 4. feb.	1962:	metal-bøffel
5. feb.	1962 – 24. jan.	1963:	vand-tiger
25. jan.	1963 – 12. feb.	1964:	vand-hare
13. feb.	1964 – 1. feb.	1965:	træ-drage
2. feb.	1965 – 20. jan.	1966:	træ-slange
21. jan.	1966 – 8. feb.	1967:	ild-hest
9. feb.	1967 – 29. jan.	1968:	ild-ged
30. jan.	1968 – 16. feb.	1969:	jord-abe
17. feb.	1969 – 5. feb.	1970:	jord-hane
6. feb.	1970 – 26. jan.	1971:	metal-hund
27. jan.	1971 – 14. feb.	1972:	metal-svin
15. feb.	1972 – 2. feb.	1973:	vand-rotte
3. feb.	1973 – 22. jan.	1974:	vandbøffel
23. jan.	1974 – 10. feb.	1975:	træ-tiger
11. feb.	1975 – 30. jan.	1976:	træ-hare
31. jan.	1976 – 17. feb.	1977:	ild-drage
18. feb.	1977 – 6. feb.	1978:	ild-slange
7. feb.	1978 – 27. jan.	1979:	jord-hest
28. jan.	1979 – 15. feb.	1980:	jord-ged
16. feb.	1980 – 4. feb.	1981:	metal-abe
5. feb.	1981 – 24. jan.	1982:	metal-hane
25. jan.	1982 – 12. feb.	1983:	vand-hund
13. feb.	1983 – 1. feb.	1984:	vand-svin
2. feb.	1984 – 19. feb.	1985:	træ-rotte
20. feb.	1985 – 8. feb.	1986:	træ-bøffel
9. feb.	1986 – 28. jan.	1987:	ild-tiger
29. jan.	1987 – 16. feb.	1988:	ild-hare
17. feb.	1988 – 5. feb.	1989:	jord-drage
6. feb.	1989 – 26. jan.	1990:	jord-slange
27. jan.	1990 – 14. feb.	1991:	metal-hest
15. feb.	1991 – 3. feb.	1992:	metal-ged
4. feb.	1992 – 22. jan.	1993:	vand-abe
23. jan.	1993 – 9. feb.	1994:	vand-hane
10. feb.	1994 – 30. jan.	1995:	træ-hund
31. jan.	1995 – 18. feb.	1996:	træ-svin
19. feb.	1996 – 6. feb.	1997:	ild-rotte
7. feb.	1997 – 27. jan.	1998:	ild-bøffel
28. jan.	1998 – 15. feb.	1999:	jord-tiger
16. feb.	1999 – 6. feb.	2000:	jord-hare
7. feb.	2000 – 23. jan.	2001:	metal-drage
24. jan.	2001 – 11. feb.	2002:	metal-slange
12. feb.	2002 – 31. jan.	2003:	vand-hest
1. feb.	2003 – 21. jan.	2004:	vand-får
22. jan.	2004 – 8. feb.	2005:	træ-abe

Anmeldelse

Manden
i Mongoliet

Lad det være sagt straks: Kurt Frederiksen har skrevet en fremragende bog om en af forrige århundredes store danskere, Henning Haslund-Christensen, opdagelsesrejsende og etnograf i nævnte rækkefølge. Bogen er fængslende, velskrevet og sine steder elementært spændende. Men forfatteren er også hjulpet godt på vej af sin dynamiske hovedperson og de nærgående kilder, han har kunnet øse af.

Kurts arbejdsmetode er den strengt kronologiske. Næsten dag for dag følger vi Haslunds livsbane, hans skæbnetråd. Blot kan man undre sig over, at barndomsårene ikke er beskrevet, og at Kurt undlader at komme med en forklaring. Det turde dog være af nogen biografisk interesse at beskrive hovedpersonens påvirkninger under opvæksten som fx det sociale miljø og opdragelsen.

Haslund er blevet en voksen ung mand, da vi inviteres til at følge med på hans livsbane i november 1914 på kornetskolen på Kronborg. Her møder han lægen Carl Krebs, som har rejst gennem Mongoliet og fostret en drøm om at slå sig ned som nybygger. Drømmen vækker genklang hos en kreds af eventyrlystne ungersvende, der med vidt forskellige motiver slutter op om projektet og i fællesskab grundlægger forsøgsgården i Bulgun Tal.

Den vigtigste kilde til dette og de følgende livsafsnit er Haslunds bøger, som han skrev i 1930'erne, da han i en periode var hjemme i Sverige. Bøgerne blev trykt i store oplag

og medvirkede til at befæste Haslunds ry som opdagelsesrejsende og skabe grobund for hans senere karriere som seriøs etnograf og videnskabelig inspirator.

Haslunds udførlige rejseberetninger og selvbiografiske iagttagelser kommer naturligt nok til at fylde meget i denne del af Kurts bog. Problemet har været at redigere stoffet på en måde, så der ikke blot bliver tale om et referat af Haslunds medrivende skildringer af egne bedrifter. Men Kurt forstår at vægte stoffet og på en selvstændig måde redigere for Haslunds personlige udvikling og modning. Vi ser, hvordan skæbnetråden spindes, hvordan den ene begivenhed og udvikling bliver forudsætningen for den næste.

Forsøgsgården bliver en kort, men vigtig parentes i Haslunds udvikling. Vi bliver snart klar over, at Haslund er i sit es, når han frit kan bevæge sig rundt i den store natur, møde det autentiske liv som leves af de mongolske nomader og via sin snarrådighed og sit vindende væsen beherske enhver situation.

Som en anden Aladdin møder han den svenske opdagelsesgigant Sven Hedin, der hyrer ham som karavanefører for en ekspedition ad den ældgamle Silkevej, der trækker sine spor gennem torgutmongolernes land.

Haslund er lykkelig i disse år. Vingerne bærer: det store ansvar som karavanefører og hans faglige indsats som etnografisk købmand og indsamler af musikalske vidnesbyrd i det helt store format. Han

knytter et livslangt venskab med Sven Hedin og søsteren Alma, og i forbindelse med en kort visit i Stockholm og København i 1929 møder han Mammie, sin kommende hustru. I november 1929 skriver han følgende i et brev til Alma Hedin: »Det nye Aar vi gaar imod, gaar jeg i møde med mange flere gode Menneskers Venskab, end jeg havde Aarene forud, og det giver mig en inderlig Glæde.« Og Kurt tilføjer: »Haslund har det tilsyneladende så godt som aldrig før.«

Kurt bruger gerne citater, som han på dygtig vis fletter ind i sin egen fremstilling. Til anmelderens tilfredshed bringes de mange citater i den originale form, hvilket formidler tidsånden og styrker autenticiteten. Længere fremme i biografien træder Haslunds egne litterære frembringelser i baggrunden. Nu er det de officielle rapporter hjem til Nationalmuseet og bidragsyderne, de private breve og de andre ekspeditionsdeltageres dagbøger, der bærer fortællingen.

Især Kaare Grønbechs dagbogsnotater er en vigtig kilde. Han var sammen med Werner Jacobsen deltager i Haslunds 2. Centralasiatiske Ekspedition til Indre Mongoliet i årene 1938-39. På grund af de politiske forhold løb ekspeditionen ind i store problemer undervejs. Kaare Grønbech er en intelligent, reflekterende iagttagere, som i sin dagbog nedfælder sine spontane indtryk.

Kurt er redelig nok i sin biografi til at bringe citater, der også trækker Haslunds svage sider frem. Det skinner igennem, at Haslund er »den glade amatør« i sin iver efter at indsamle så mange kult- og kulturgenstande som muligt. Usystematisk efter videnskabsmændenes faglige målestok. Efter en episode med en fejlslagen ekspedition til nogle nestorianske efterladenskaber, hvor Grønbech og Jacobsen er overladt til sig selv og deres mongolske førere, er nerverne på højkant:

»Haslund burde ikke have overladt dem til sig selv, i virkeligheden ønskede Haslund ikke at være chef, han var bedre egnet til at rejse alene«, og Grønbech afslutter en længere svada med ordene: »Hans Forpligtelse som Bidragyder til svenske Ugeblade burde ikke komme i Vejen for Ekspeditionens Hovedopgaver.« Haslund havde nok undervurderet sine rejsefællers evne til at klare sig selv, mens »far« var ude i anden mission.

Undervejs i biografens tidsnære skildring indskyder Kurt nogle mere reflekterende kapitler om Haslunds mission og fortjenester. Der er som sagt sagt hans rolle som igangsætter, der rusker op i den hjemlige akademikerverdens navlepilleri og får tingene til at ske. Men også hans evner som formidler af den indsamlede viden belyses: hans forfatterskab, hans foredragsvirk-somhed og hans arbejde for Nationalmuseets udstillinger, hvor han foregriber nutidens ideer om en oplevelsesorienteret kulturformidling. I et andet kapitel drages sammenligninger med den anden af de store danske opdagelsesrejsende, Knud Rasmussen, som også havde været inspirator for Haslund-Christensen.

Efter 2. verdenskrig, hvor de lukkede grænser havde lagt bånd på Haslunds rejsetrang, lagde han ud med at formulere sit hidtil mest ambitiøse projekt, Den 3. Danske Centralasiatiske Ekspedition, hvor flere forskerhold med deltagere fra mange forskellige fagområder skulle angribe det centralasiatiske område fra forskellige retninger – en voldsom organisatorisk og logistisk udfordring. Haslund mestrede at holde fast i trådene fra sit ophold i Kabul, Afghanistan, men sygdommen var allerede begyndt at slide i ham.

Kurts bog bliver meget intens her. I korte, præcise sætninger bliver vi medvidner til Haslunds sidste dage, hvor hans stadig svagere hjerte tapper sin ejermand for kræfter.

Dage med optimisme veksler med tilbagefald. Haslund er omgivet af sine ekspeditionsvenner. Den ene er lægen Knud Paludan, der gerne vil have Haslund hjem og ud af Kabuls hede og tynde luft. Det når han ikke. Haslund dør natten mellem den 12. og 13. september 1948, 52 år gammel.

Kurts bog kan på det varmeste anbefales. Man fængsles af den medrivende og velkrevne beretning om den store opdagelsesrejsendes indholdsmættede liv, som man måske på forhånd kun havde et fragmentarisk kendskab til. Samtidig får man meget at vide om projektets emne: mongolerne. Og man bliver så dejligt bekræftet i sin opfattelse af mongolerne som et usædvanligt og et usædvanligt livsbe-kræftende folk.

Bogens håndværksmæssige kvalitet er som helhed upåklagelig. Satsen er let læselig, og de fyldige noter, indekset og litteraturhenvi-sninger er som det skal være. Nogle af fotografierne er dog små og utydeligt gengivet, og forlaget burde nok have afsat ressourcer til en ajour-føring af kortmaterialet, så læseren hele tiden kan følge med i, hvor be-givenhederne udspiller sig. En særlig ros skal tilrettelæggeren af omslaget have: Det sidder lige i øjet!

■
Jan Koed

Kurt L. Frederiksen: *Manden i Mongoliet*. København 2001, Borgens Forlag. 299 s.
ISBN 87-21-01557-0. Pris 349,- kr.

Jeg er mongol

Jeg tror jeg er en af de mongoler, som man kan kalde en »storby-pige« (der findes en kendt mongolsk film, der hedder »Storbydrengen«), fordi begge mine bedsteforældre kom til Ulaanbaatar, da byen blev bygget, og mine forældre voksede op i UB. Jeg er i øjeblikket fjerdeårsstuderende ved Det mongolske Statsuniversitet med hovedfag i internationale forhold.

For 4 år siden afsluttede jeg mit første studieår på universitetet, og da der lå en hel sommer foran mig, besluttede jeg mig for at finde et job. Jeg fik ansættelse i receptionen i Chinggis Kahn Hotel i Ulaanbaatar. For mig som studerende var det ikke alene en god mulighed for at tjene nogle penge, men også for at træne mine sprogkundskaber og komme i kontakt med fremmede.

Gennem mit arbejde på hotellet blev jeg til min store overraskelse klar over, hvor mange turister der kom for at se Mongoliet. De rejste til steder i Mongoliet, hvor jeg aldrig havde været, og talte om ting jeg ikke vidste om mit eget land.

Da blev jeg skamfuld over, at jeg vidste så lidt om mit land. Jeg sagde til mig selv: »Du bør se dit fædreland med dine egne øjne i stedet for at høre om det fra turisterne.« Da jeg ikke havde råd til at rejse selv, besluttede jeg mig for at blive turistguide den næste sommer. Derfor læste jeg en masse bøger og studerede tabeller og tal.

Det første år som turguide brugte jeg på at føre turisterne rundt i byen, men fra det andet år bevægede jeg

mig ud på landet. Ved siden af at passe mit arbejde samvittighedsfuldt nød jeg at rejse rundt i landet, se smukke steder, møde nye mennesker og opleve nye ting.

I mine 3 år som turguide kan jeg roligt sige, at jeg kom rundt i hele landet. Jeg rejste til de åbne stepper i det østlige Mongoliet, der forekom mig uendelige; til det rene vand i Khovsgol-søen, hvor du kan drikke vandet uden at tænke på forurening, og hvor fiskene er så talrige, at du har fangst, hver gang du kaster snøren ud; til de vidunderlige Khangai- og Altai-bjerge, der prides i næsten hver eneste traditionelle og moderne sang; til Gobi-ørkenen, hvor du ved solnedgang kan se så mange magiske farver på himlen på samme tid, og sandklitter der minder om et hav af sand; til klostret Erdene Zuu der overlevede historiens voldsomme hærgen. Alle disse steder prentede sig ind i mit sind.

Sidste år fik jeg tildelt et studielegat til USA i 1 år. Jeg tog af sted for at studere i en lille by ved navn Bozeman i staten Montana. Jeg syntes vældig godt om menneskene og byen.

En dag da jeg var på vej hjem fra skole til Roskie hall, hvor vi boede, drejede jeg om hjørnet ved en bygning og standsede pludseligt. Jeg var ude af stand til at bevæge mig. Jeg kunne mærke den svage brise mod mit ansigt.

I det øjeblik følte jeg det, som var jeg hjemme. Brisen syntes at komme fra Mongoliet for at bringe mig gode nyheder. Efter nogle få øje-

blikke gik det op for mig, at jeg stadig stod ved hushjørnet med lukkede øjne. Så vidste jeg, at der ikke var nogen vind i Bozeman. Jeg blev klar over, at jeg savnede den vind, som vi altid har i Mongoliet. Jeg savnede min familie, mine venner og min by, hvor jeg lever det meste af min tid. Så vidste jeg, at jeg elskede mit land af hele mit hjerte og ønskede at vende tilbage. ■

Enkbileg Buyandelger

Buyandelger Enkbileg vandt med denne artikel en af førstepriserne i en essay-konkurrence udskrevet af 'Ger online magazine', der udgives af FN i Mongoliet www.un-mongolia.mn/ger-mag

Hun blev født i Ulaanbaatar og er i øjeblikket fjerdeårsstuderende ved Det mongolske Statsuniversitet. Hun studerer internationale forhold og følger meget med i verdenssituationen og de indenlandske begivenheder. Hendes favoritsportsgrene er basketball, bordtennis og svømning. Hun kan også godt lide havearbejde og at gå i teatret. Hun bor hjemme hos sine forældre og en yngre bror.

Migas rejse

I filmen følger vi nomadedrengen Migas første møde med storbyen og dermed gadebørnenes verden. Migas egen verden braste samme under sidste vinters strenge kulde. Trods familiens anstrengelser døde samtlige husdyr, og selv måtte familien søge ly ved det nærmeste aimagcenter. For Migas søster blev det i løbet af sommeren nok. Faderens druk og den stadige sult fik hende til at stikke af fra hjemmet.

I filmen møder vi Miga et par måneder efter. Han har sneget sig på nattoget til Ulaanbaatar for at lede efter sin storesøster. For Miga bliver ankomsten til hovedstaden dog overrumplende. Politiet entrer toget for at indfange de børn, som lever af at tigge i toget. Under den videre flugt bliver Miga rystet sammen med den garvede gadedreng Idebor, som tar ham under sine vinge og introducerer ham til livet på gaden og

de farer, som følger med. Men da det bliver aften, bliver selv Idebor i vildrede: hvor kan de overnatte. De støder ind i pigen Bulgan og hendes 2-årige lillebror, hvilket bliver deres redning mod nattekulden.

Den følgende dag oplever de fire sammen storbyen på godt og ondt, indtil de alle bliver fanget af politiet. For Miga er situationen desperat. Han er havnet i en verden, som er ved at sluge ham. Ved politiet at de har stjålet? Tør han opgive sit navn?

Og hvis han ikke gør det, bliver han så spærret inde som de andre?

Bulgan bringer Miga ud af hans dilemma. Hun fortæller politet, hvad der er sket. En eftersøgning på diverse børnehjem bliver sat i gang. Og filmen slutter, da vi på Migas smil forstår, at han endelig lykkes med at finde sin søster.

Mine intentioner

Der er produceret mange film om gadebørn og deres levevilkår. Og selv om de mongolske gadebørns betingelser er specielle (bl.a. med 8 måneders vinter), så var ideen fra start, at det sociale aspekt skulle underlægges den gode historie. Mit ønske var at skabe identitet og vedkommenhed trods kulturelle og sociale forskelle. Jeg søgte derfor – i ingenmandslandet mellem det fikti-

ve og det dokumentariske – efter den sårbarhed, som alle oplever, når fundamentale følelser og forhold bliver berørt. Der hvor verden pludselig kan tilte og skabe indre kaos, men også give lejlighed til at orientere sig på ny. En vinkling hvor det handler om mennesker/børn som handler på trods, og som det af samme årsag giver en mening af følge.

Migas rejse udspiller sig derfor i et på en gang meget barsk, men også positivt og poetisk univers. Filmens budskab er, at et godt venskab kan holde til både ild og vand. En solidaritet som jeg i høj grad synes kendetegner de mongolske gadebørns verden. ■

Tekst og foto:
René Bo Hansen

René Bo Hansen, som har skrevet, instrueret og fotograferet filmen, vil på medlemsmødet den 20. april vise den og fortælle om dens specielle tilblivelse. De medvirkende er gadebørn, som alle har været på Damost.

Migas rejse

Børnefilmen *Migas rejse* er produceret i et samarbejde mellem René Bo Hansen og *Dansk Mongolsk Selskab / Mongolsk Dansk Selskab*.

Filmene vil i løbet af foråret blive distribueret via *Det Danske Film-institut* til undervisningsbrug m.v. *Danmarks Radio* har ligeledes købt filmen for visning.

The Wild East

Den 19. januar fik Dansk Mongolsk Selskabs medlemmer som nogle af de første mulighed for at se filmen 'The Wild East' i biografen Vester Vou Vou.

Filmen er dokumentarisk, den handler om to unge menneskers liv i et Mongoliet, som er præget af den kaotiske overgang fra ét samfundssystem til et andet. Den skildrer det usikre hverdagsliv, som har været betingelserne for mange mongoler i de senere år. Filmen er optaget under en af de koldeste vintre i Mongoliet. Temperaturen lå ofte omkring minus 50° C. Som vores formand, Rolf Gilberg, bemærkede, er det meget sjældent, at en film optages under så ekstreme vinterforhold. Også det gør filmen

ægteskab. Det er tydeligt, at det russiske sprog dominerer Jenyas liv. Halvdelen af filmens konversationer foregår på russisk. En tidligere tids russisk kulturdominans og påvirkning i det mongolske samfund præger stadig den russiske koloni, som blev i Mongoliet. Filmens hovedtemaer, kultur og samfundsforandring, reflekteres gennem Jenya og hans ven Sacha.

De forsøger ligesom alle andre unge i Mongoliet at tilpasse sig forandringerne. De har store planer i livet – succesfuld *business* – således

at de kan bidrage til familien og forbedre dens levevilkår. De bruger al deres tid på at etablere kontakt til forretningslivet. De kalkulerer og er optimistiske omkring indtjeningen. De får etableret nogle kontakter, men det lykkes dem alligevel ikke at etablere en god forretning. Filmen fortæller om deres forretningsdrømme og deres tumlen fra det ene sted til det andet for at etablere kon-

takter. Der er flest urealistiske drømme og en hel masse spildt energi. Mange unge har oplevet dette i de senere års Mongoliet.

De to er rigtige *Urban Nomads*, de er optimistiske, de er fleksible, og de har en masse energi, som de ikke ved, hvad de skal bruge til. Jenyas ven Sacha er akademisk uddannet, men arbejdsløsheden er stor blandt unge på hans alder, og de bli-

ver nødt til at finde en levevej. Staten sørger ikke længere for uddannelse, job og anden hjælp, sådan som det var tidligere.

Jenyas familie hører ikke til blandt de velstillede i Mongoliet. Faderen, som er ansat ved statsbatterierne, drømmer om tiden under socialismen, hvor alting var betydeligt lettere for almindelige mennesker og især for folk af blandet herkomst. Moderen ser træt ud. Det er ikke så mærkeligt, når man kender de vanskelige betingelser, de må leve under, ikke mindst de gamle.

Jenya føler, at han bliver forskelsbehandlet på grund af sin afstamning. Hans venner og bekendte er for det meste lokale russere og udlændinge. Filmen viser udover Jenyas personlige historie også de mange andre sider af et Mongoliet, som er præget af hastig forandring og kaos. Globaliseringen er kommet til Mongoliet – der er udenlandske eksperter, forretningsfolk fra Mellempøsten, fra Kina og Rusland. Der er vestligt inspireret musik. Der er pop- og rockgrupper, der giver koncerter og indsamler penge til nomaderne, som er hårdt ramt af kulden. Det er alt sammen noget helt nyt i Mongoliet.

En af sekvenserne viser en ung mand, der diskuterer med Sacha og Jenya om deres holdning til Kina. Efter nogle meget spidse bemærkninger fra den unge mand om kinesere, kommer de alligevel frem til, at mad, beklædning og alt mulig andet kommer fra Kina. Hvad ville mongolerne gøre, hvis der ikke var

Jenya mader datteren Indra. Billede fra filmen.

aktuel og nærværende for de, der kender de mongolske kuldeproblemer.

Filmen begynder med et stemningsfuldt billede fra en fødeklinik, og derefter ser vi hurtige billeder af Ulaanbaatar på en sådan vinterdag. Man kan også fornemme det tempo, der er over forandringsprocessen i Mongoliets hovedstad. Filmens hovedperson Jenya er født i et blandet

disse muligheder. Det viser noget om, at folk i dag tør sige deres personlige mening, uanset der er et kamerahold, der optager hele diskussionen.

For mange unge mongoler er *business* alt, hvad der kan sælges og købes. I en café ved det russiske kulturhus sælger en ung mand en mobiltelefon til en af Jenyas bekendte. Seeren tænker sikkert: Hvor stammer mobiltelefonen fra? Det er efterhånden ret normalt i Mongoliet, at helt almindelige mennesker på gader og arbejdspladser sælger alt lige fra mælk og yoghurt til kosmetik og moderne teknisk udstyr. Der er ingen, der stiller spørgsmålstejn ved, hvor tingene kommer fra. Staten har heller ikke mulighed for at opkræve skat eller moms, da megen handel foregår fra hånd til hånd ligesom i filmen. Alle forsøger at overleve – på en eller anden måde.

Uanset livets strabadser og den dystre vinterstemning i Ulaanbaatar er der trods alt sprudlende liv bag de mørke og meget lidt eksotiske husfacader. Et barn fødes og et nyt liv begynder. Omsorg og varme følelser skimtes ligeledes i Jenyas liv. Han er en af de mange eksistenser i Mongoliet, der hverken hører til det ene eller det andet sted og er klemt mellem fortid og nutid.

For de, der ikke kender Mongoliet, kan filmen måske virke lidt lang. Den går i mange af det moderne Ulaanbaatars hjørner og kroge. Men den er i hvert fald spændende for den, der har noget kendskab til Mongoliet. Og så beretter *The Wild East* om mere, end jeg selv nåede at fange, da jeg så den første gang. ■

Bulgan Njama

The Wild East - portræt af en storby nomade bliver vist på Sveriges TV2 den 19. marts kl. 22.10 og senere på foråret på *Danmarks Radio*. I april måned bliver filmen vist i *Cinemateket* i Filmhuset, Gothersgade 55, København.

DMS nyt

Årsberetning for året 2001

Bestyrelsen

På egne og vegne af bestyrelsen for Dansk Mongolsk Selskab ønskes alle medlemmer et rigtigt glædeligt nytår. Forhåbentlig vil alle medlemmer få en god og fremgangsrig tid i Hestens år, som starter ved nymåne i februar, mere nøjagtig ved anden nymåne efter vintersolhverv.

Bestyrelsen bestod af Anita Garbers, Ann Benwell, Bulgan Njama, Gudrun Lefmann, Jan Koed, Klaus Ferdinand, Leif Petersen, Lone Ross, Rolf Gilberg, Søren Haslund-Christensen.

Ann Benwell måtte på grund af øget arbejdspress trække sig ud af bestyrelsen. Det viste sig, at Lone Ross gerne ville træde til som sekretær.

Som tidligere år har bestyrelsen med jævne mellemrum mødtes for at planlægge og styre selskabets aktiviteter.

Medlemmer

Medlemsskaren ligger stadig støt lige under 200 med halvdelen i det storkøbenhavnske område og resten spredt over hele landet med nogle få medlemmer i udlandet.

Medlemsmøder

- *Medlemsmøde 55:*
 - (a) ordinær generalforsamling.
 - (b) Leif F. Petersen netop hjemvendt fra det kolde Mongoliet fortalte om kulden og viste lysbilleder af skaderne og fortalte om, hvad selskabet agtede at gøre ved problemet. Han har sidenhen skrevet flere artikler i *Ger* om kulden og den indsats selskabets har kunne yde med støtte fra medlemmerne.
 - (c) Forårsfesten var som sædvanlig hyggelig og fornøjelig.

- *Medlemsmøde 56:*

Lene Rishede fortalte med lysbilleder om en rejse på hesteryg i Mongoliet og derfra til Danmark. Hun kom ind på de mange problemer, der var ved en sådan færd. Rejsen varede fra foråret 1999 til efteråret 2000. Se blandt andet *Ger*(37):15.

- *Medlemsmøde 57:*

Anita Garbers og Jan Koed kom hjem med dugfriske indtryk fra Ulaanbaatar og *Danskerklippen* ved Erdenebulgan, hvor de overværede, at mongolerne satte en mindesten for de danskere, der i 1923 oprettede en forsøgsgård på stedet. Se *Ger*(38):22.

- *Medlemsmøde 58:*

Johnny Baltzersen fra *Danmarks Pædagogiske Universitet* fortalte om det projekt, som Dansk Mongolsk Selskab har i samarbejde med DPU. Desværre havde kun få fundet stedet, hvor Baltzersen gav en spændende beretning om et succesrigt projekt, som er med til at give mongolerne selvværd og mere respekt for skolen.

Ger

Med det første nummer i 2001 – *Ger* 36 – overtog Jan Koed layoutarbejdet på *Ger* samtidig med, at bladet blev afkortet med 4 sider pr. nummer. Jan Koed har på en flot og fornem måde skabt et meget smukt blad og fundet muligheder for at det kunne få farveomslag. Det er meget dygtigt gjort, og jeg vil gerne på egne og vegne af medlemmerne sende Jan Koed en kæmpe stor tak for at have brugt tid og energi på at gøre *Ger* til et endnu smukkere blad.

Igen har *Ger* fortalt om nutidens problemer og historiske eventyr samt om selskabets projekter i Mongoliet. *Ger* kommet i et oplag af 300 eksemplarer pr. nummer.

Dansk Mongolsk Selskab

Regnskab for perioden 1/1-2001 – 31/12-2001

	2001	2000
RESULTATOPGØRELSE		
Indtægter		
Kontingent	28.592,74	18.800,00
Administrationsbidrag NGO	20.000,00	0
Annoncer	0	250,00
Bladsalg	0	150,00
Rente	934,56	849,84
	49.527,30	20.049,84
Udgifter		
Kontorhold	827,25	461,50
Trykkeudgifter	16.699,63	13.510,58
Porto	7.711,90	6.280,71
Medlemsmøder	789,74	3.142,30
Mongolsk delegationsbesøg	4.728,00	0
Rejsetilskud til formanden	5.000,00	0
Gebyr	425,00	429,50
Diverse omkostninger	1.021,72	931,65
Årets resultat	12.324,06	-4.706,40
BALANCE		
Pr. 1. januar 2002		
Aktiver		
Kasse	266,52	4,18
Giro	24.021,75	12.880,84
Bank	32.259,28	31.338,47
Balance	56.547,55	44.223,49
Passiver		
Egenkapital:		
Primo	44.223,49	48.929,89
Årets resultat	12.324,06	-4706,40
Balance	56.547,55	44.223,49

Kassererens bemærkninger

Årets regnskab er præget af en kraftig forøgelse af indtægterne grundet kontingentforhøjelsen i 2001. Endvidere er der overført kr. 20.000,- i administrationsbidrag fra selskabets NGO-projekter. Beløbet tænkes fortrinsvis at dække udgifterne til trykning og udsendelse af Ger. Udgifterne til trykning af Ger er øget og forventes stabiliseret omkring kr. 20.000,- på årsbasis. Året har udvist to ekstraordinære udgifter: kr. 5.000,- til formandens deltagelse i *The Mongolia Society's* 40 års jubilæumskongres i USA og kr. 4.728,- til et aftenarrangement for et delegationsbesøg fra Mongoliet.

Jan Koed

NGO-projekter

Udsatte grupper, herunder gadebørn: Projektet gennemføres af Dansk Mongolsk Selskab (beskrevet i dette nummer side 14-16).

Journalistik og Medier i Mongoliet: Projektet, der gennemføres i samarbejde med *Danmarks Journalisthøjskole*, beskæftiger sig med *training of trainers* og monitorering af medierne i Mongoliet. I 2001 har aktiviteterne været koncentreret på medie-monitoringen. Der er offentliggjort 2 rapporter: *Monitorering Mongolian Media 2000* og *Monitorering Mongolian Media First half-year 2001*. Rapporterne viser, at antallet af monitorerede medieinstitutioner steg fra 142 i 1999 til 202 i 2000. Gennem den konstant forbedrede monitorering er det nu muligt at give et præcist billede af det mongolske medielandskab. Direkte af født af monitoreringens præcisering af de lokale mediers sørgelige forfatning havde projektets daglige leder Munkhmandakh Myagmar og Poul Erik Nielsen arrangeret en 3-dages konference, *Local media and access to information in rural areas*, i september 2001. Konferencen havde deltagelse af en række lokale mediefolk, politikere, forskere og andre oplægsholdere. På konferencen blev der nedsat flere arbejdsgrupper, der blandt andet skulle etablere en fond til støtte for lokale medier. Disse grupper har efterfølgende arbejdet hårdt, og der er etableret en fond.

Skoleudvikling i landdistrikter:

Projektet, der gennemføres i samarbejde med *Danmarks Pædagogiske Universitet*, støtter 40 skoler i 40 sumer. Der er fordelt materialer og udstyr til skolerne efter planen. Der er gennemført efteruddannelse af lærere. Der er oprettet kulturcentre ved skolerne, og der rapporteres om stærkt øget samarbejde mellem sko-

Hjemmeside på internet

www.danskmongolskselskab.dk
Selskabets hjemmeside blev grundlagt af Ole Ramsing. Det er vi meget taknemmelige for. Ole fik job i Ulaanbaatar. Det har været lidt langt væk at have sin *webmaster*. Vi har ikke været gode til at opdatere og videreudvikle vor hjemmeside.

Det er en opgave, vi forventer, at der sker meget med i det kommende år. Det er vigtigt at have en god og gennearbejdet hjemmeside, som fortæller om selskabets aktiviteter og som leverer grundlæggende data om mongolerne og de steder, de lever.

le og lokalsamfund. Forældre og andre medlemmer af lokalsamfundene har gennemført en række aktiviteter til støtte for skolerne. Klasseværelser er renoverede, lokaler til kulturcentre etableret eller renoveret, forældre bidrager til undervisningen og lokalsamfundene bidrager til skolefonde med penge og husdyr.

Kulden i Mongoliet: Projektet har støttet mange nomadefamilier i Dorvoljin sum i Zavkhan aimag, Erdenebulgan sum i Khövsgöl aimag, Erdene sum i Töv aimag og Delgerhaan sum i Töv aimag. Nomadefamilierne blev forsynet med medicin og foder til dyrene. En sum-skole blev forsynet med dyr til skolens brug (se i øvrigt artiklerne i Ger 37 og 39). De få resterende penge skal bruges til indkøb af de nødvendige varer og medicin til nomader enten i Uvs aimag eller i Khovd aimag.

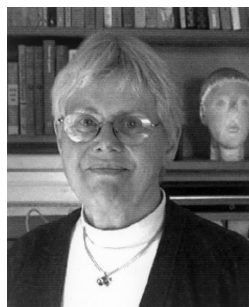
Samarbejde med andre Mongol-selskaber

Dansk Mongolsk Selskab har et meget nært samarbejde med Mongolsk Dansk Selskab i Mongoliet om de forskellige projekter, der er i gang. Uden et sådant samarbejde ville Dansk Mongolsk Selskabs indsats for at hjælpe mongolerne ikke kunne lykkes i den grad, som tilfældet er. Vi sender en varm tak til vor søsterorganisation i Mongoliet.

Med andre mongolselskaber er samarbejdet ikke så intenst. Mest er der kun tale om udveksling af medlemsblade. DMS bytter med *The Mongolia Society* i USA, søsterorganisationerne i Tyskland og Frankrig samt *Infonor*, der udgiver et nyhedsbrev om urfolk i Rusland.

Besøg fra Mongoliet

Dansk Mongolsk Selskab har haft besøg af vore samarbejdspartnere i Mongoliet omkring selskabets projekter.

Vores nye sekretær

Jeg har sagt ja til at deltage i Dansk-Mongolsk selskabs arbejde som sekretær. Det er en helt ny udfordring for mig. Oprindeligt uddannede jeg mig til reklametegner. Men jeg blev træt af at reklamere for alverdens mærkværdige ting. Tegne gør jeg dog stadig og nu kun, hvad jeg har lyst til.

Siden uddannede jeg mig til børnehavepædagog og har virket som sådan i ca. 30 år. Ind imellem har jeg studeret antropologi og har afsluttet med en bachelor-grad. Nu er jeg pensionist.

I sommeren 2000 besøgte jeg Mongoliet som turist med et rejsebureau. Der var arrangeret mange besøg hos private, så jeg kom til at se, hvordan de indretter sig. Det var sommeren efter den første strenge vinter. Græsset var ikke vokset frem, selv om vi var sidst i juni måned. Det gjorde et uudsletteligt indtryk på mig at se ulykken i øjnene. Det var tydeligt, at de ikke ville kunne klare vinteren. Det kom jo også til at passe. Masser af mistede dyr og hvad deraf fulgte.

Der var også andre ting der fascinerede mig. Den frie livsform, en livsindstilling, som ikke beklager sig. Og så er der så mange smukke mennesker. Deres smukke tøj. Og smukke udsmykninger på deres ger-døre og de stolper, der bærer ger-taget. Og synet ud over det store landskab, det store øde. Hvor finder man det i Danmark, ud over ved havet?

Altså fotograferede jeg på livet løs. Det blev til en fotoudstilling på Vallø bibliotek marts 2001. Det var heldigt, da det faldt sammen med indsamlingen til hø til de mongolske dyr, så kunne der sælges noget til det formål. Udstillingen gentages til marts 2002 på Tårnby bibliotek.

På rejsen til Mongoliet kom jeg også til den autonome provins i Kina: Indre Mongoliet. Det var ganske uhyggeligt at se, hvor galt det kan gå et nomadefolk, når andre folkeslag invaderer landet og får for meget at skulle have sagt. Netop derfor synes jeg det er så vigtigt at støtte de kræfter, der er i gang i Mongoliet med at bygge landet op, på egne præmisser. Derfor glæder jeg mig til at fungere som sekretær.

Lone Ross

En del asylansøgere fra Mongoliet har forsøgt at få ophold i Danmark. De fleste fik afslag, da de ikke opfyldte kravene til asylstatus og har måttet betale dyrt for en rejse til det forjættede land for blot at blive sendt tilbage igen. I TV i Ulaanbaatar reklameres der åbent om Danmark og Europa som lande med alle muligheder. Mange unge naive lader sig lokke for blot at miste det lidt, de havde. Selskabet har hen-

vendt sig til Den danske Ambassade i Beijing, hvorunder Mongoliet hører, om mulighederne for en mere sand oplysning om mulighederne i Danmark.

Rolf Gilberg
formand

DMS nyt

MEDLEMSMØDER

- *Medlemsmøde 60*
Lørdag den 23. februar kl. 15-17
Danasvej 30B, Frederiksberg

Manden i Mongoliet

Henning Haslund-Christensen var en af sidste århundredes store danske etnografiske rejsende. Hans navn kendes vel af samtlige medlemmer af DMS, men hvad var det egentlig han lavede, hvorfor er hans liv og levned så interessant, og hvorfor er det vigtigt for os at høre noget mere om ham? Det vil foredraget give svar på – ud over at fortælle en god historie.

Foredragsholderen **Kurt L. Frederiksen** vil tage udgangspunkt i sin bog *Manden i Mongoliet*, som blev udgivet i november i år (Ger (39):22-23; Ger (40):21).

Bulgan Njama får medalje

»I henhold til Sundheds- og Socialministeriets resolution nr. 09 af 2001 anerkender ministeriet N. Bulgan's effektive indsats inden for den beskæftigelsesmæssige og sociale omsorg. Hun tildeles derfor en udmærkelse og en medalje med titlen 'En æret medarbejder'.«

Minister Shi. Batbayar

- *Medlemsmøde 61*
Lørdag den 16. marts kl. 15-23
Danasvej 30B, Frederiksberg

Ordinær Generalforsamling

Dagsorden

1. *Valg af dirigent.*
2. *Formandens beretning om selskabets aktiviteter i 2001.*
3. *Kassereren fremlægger det reviderede regnskab for 2001.*
4. *Fastsættelse af kontingent.*
Bestyrelsen foreslår uændret kontingent.
5. *Valg af bestyrelsesmedlemmer.*
På valg er: Rolf Gilberg, Søren Haslund-Christensen, Jan Koed og Lone Ross. Bestyrelsen foreslår genvalg hhv. nyvalg.
6. *Valg af suppleanter.*
Begge suppleanter er på valg: Klaus Ferdinand og Leif Petersen. Bestyrelsen foreslår genvalg.
7. *Valg af revisor.*
På valg er Carl Emil Roll, som ikke ønsker genvalg.
8. *Indkomne forslag.*
Status for selskabets projekter.
9. *Eventuelt.*

Søs Fenger

Kl. ca. 16: Efter generalforsamlingen har vi inviteret sangeren, **Søs Fenger**, til at fortælle om sin debutrejse til Mongoliet i 2001 og sine oplevelser som hovedperson i 2 udsendelser på *TV 2 Zulu* i november måned 2001. På trods af de »populære« rammer synes vi, at Søs Fenger og udsendelserne fik fortalt noget væsentligt om Mongoliets natur og landets befolkning. Se filmene og mød Søs Fenger.

Forårsfesten

Kl. ca. 18: Forårsfesten i Dansk Mongolsk Selskab er blevet en festlig tradition. Buffeten byder på et varieret udvalg af velsmagende retter ledsaget af vin, øl og vand. Festtalen holdes af formanden.

Prisen for at deltage er 100 kr. pr. person, som dækker både mad og drikkevarer. Medlemmer og gæster, der ønsker at deltage, bedes venligst senest 8. marts tilmelde sig ved at indbetale det aktuelle beløb pr. giro eller check til kassereren, se side 2 for navn og adresse.

- *Medlemsmøde 62*
Lørdag den 20. april kl. 15-17
Danasvej 30B, Frederiksberg

Migas rejse

Migas rejse er en ny børnefilm, der leverer et stærkt og poetisk portræt af gadebørnenes barske tilværelse i Ulaanbaatars skyggeland. De medvirkende børneskuespillere er gadebørn fra Damost, hvis voksne medarbejdere har ydet en stor indsats ved filmens tilblivelse. Filmens instruktør og fotograf, **René Bo Hansen**, viser sin film og fortæller om dens tilblivelse. Se også side 23.

FOTOUDSTILLING
OM MONGOLIET af
LONE ROSS på
Tårnby Bibliotek, Kamillevej 10
2770 Kastrup
tirsdag d. 5/3 - torsdag d. 21/3

FOREDRAG OM
MONGOLIET af forstkandidat
GERNER NIELSEN
Samme sted d. 6/3 kl. 19
med lysbilleder.